

ČTR NAC TKA



MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 14

Neprodejné mimořádné vydání

www.praha14.cz

SOCIÁLNÍ BYDLENÍ

NOVÁ KONCEPCE

PROJEKT POD ZÁŠTITOU EVROPSKÉ UNIE



ROZHOVOR

Jiří Zajac

místostarosta městské části



Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 14

Magazín byl realizován v rámci projektu Pilotního ověření sociálního bydlení v Praze 14, podpořeného z Evropského sociálního fondu.

KDO CHCE POMOC, nemá chléb rozdávat, ale učit jej péct

S místostarostou Jiřím Zajacem o tom, že ztráta bydlení bývá zpravidla už jen vyvrcholením nepříznivé životní situace a že dům se nedá stavět od střechy.



Pane místostarosto, pojem „sociální bydlení“, které chceme tímto Speciálem Čtrnáctky čtenářům přiblížit, zpravidla u občanů vyvolává negativní emoce a je spojen s představou ghetta, které ve svém sousedství nikdo nechce. Mohl byste čtenářům přiblížit, jak se na otázku sociálního bydlení dívá Praha 14? A jsou podobné obavy na místě?

To, že se městská část snaží o aktivní politiku sociálního bydlení, v žádném případě neznamená, že máme v plánu nějaké masivní přidělování bytů problémovým občanům, tím

méně nějaké vytváření ghett. To je v podstatě takové zmatení pojmů, a pokud tím někdo, třeba média, straší občany, pak to není správné a nemá to s realitou nic společného. Musíme rozlišovat mezi sociálními byty, tedy mezi jakousi kategorií bytů jakožto nemovitostí, a sociálním bydlením jakožto aktivním nástrojem na pomezí sociální a bytové politiky.

Co je tedy jádrem sociálního bydlení, jak jej chápe Praha 14?

Zkušenosti našeho sociálního odboru ukázaly, že separátní přístup k řešení problémů je neúčinný. Když

to řeknu prakticky: pokud je člověk v problémech, zpravidla je bydlení „jenom“ – a ty uvozovky jsou skutečně výrazné – jakýmsi segmentem problémů toho člověka, který přichází a obrací se na společnost, na sociální systém o pomoc.

Je tedy podle vás na místě zabývat se problémy daného člověka širěji?

Ano. Známe to přeci každý ze svého vlastního života: ono všechno souvisí se vším. Například ztráta bydlení má vždycky nějaký důvod, nejčastěji nehrazení nájmů. No, a pokud člověku, který

Časopis ČTRNÁCTKA • Periodický tisk územně samosprávného celku • Časopis není periodikem žádného politického subjektu • Obsah vznikl na základě podkladů zpracovaných v rámci projektu EU „Projekt pilotního ověření sociálního bydlení v Praze 14“ a prošel redakční úpravou • Pro MČ Praha 14 vydává PRINCO International, spol. s r. o., Panušková 1299/2, 140 00 Praha 4 – Krč, IČ: 45270481 • Fotografie u článku ilustrační • Náklad: 22 800 výtisků • Periodicita: měsíční • Distribuce: Česká pošta, s. p., distribuováno zdarma v MČ Praha 14 (Černý Most, Hloubětín, Kyje, Hostavice) • Registrace: MK ČR E 20512 • Manažer vydání: Mgr. Dana Havlínová, tel. 225 295 301

nebyl schopen si předchozí bydlení udržet, jen „dáte“ – a opět ve výrazných uvozovkách – nový byt, obvykle se tím nic nevyřeší.

Proč?

Právě proto, že ztráta bydlení nebývá ve většině případů příčinou, ale už jen následkem celkové situace toho člověka. Pokud je někdo například už v takzvané dluhové pasti, kdy už jen vytlouká klín klínem, konkrétně špatnou půjčku nahradí ještě horší, a my mu třeba i poskytneme byt, tak jen oddálíme ten pomyslný okamžik zlomu. Nejenže se nic nevyřeší, ale ta situace se na všech frontách paradoxně ještě zhorší.

V čem?

Ten dotýčný předně získá falešnou iluzi, že se problém vyřeší. A tím logicky ztrácí motivaci svou situaci skutečně řešit. Pokud se pak na to podíváme prakticky, tak dotýčnému pouze vzrostou jeho dluhy, protože pokud neplatil nájem do včerejška, nebude ho s vysokou pravděpodobností platit ani od zítřka. Kdyby šlo o byt městské části, tak nám zůstane problematický budoucí klient sociálního systému a k němu navíc dostaneme velmi problematickou pohledávku za ten nezaplacený nájem. To není sociální politika, to je nezodpovědnost – i směrem k větší nové společnosti.

V čem je přístup Prahy 14 jiný?

Už jsem to částečně naznačil, je to o komplexním přístupu. Důvodů, proč si lidé nedokáží udržet bydlení, nebo o něj přijdou, může být celá řada. Líbí se mi záměr tohoto Speciálu přiblížit většinové společnosti tyto důvody na konkrétních příbežích, které jsou z důvodu zachování anonymity „předobrazů“ pozmeněné, ale mají reálný základ. Je na nich vidět, že ty prvotní příčiny mohou být nejružnější – a ne všechny jsou podle mého názoru „odsouzené“.

Jak to myslíte?

Většinová společnost má přirozenou tendenci na klienty sociálního systému paušálně nahlížet jako na ty, kdo

parazitují na pomyslném společném krajíci. Jenže když někdo od dětství neměl oporu v rodině, neměl vhodný příklad, vzor, návyk, je to snad jeho vina, v jaké situaci se ocitl? Pokud někomu většinu síly sebral boj s nemocí či postižením, a třeba v důsledku toho vysílení nadělal nějaké chyby, zaslouží si naše opovržení? Samozřejmě jsou tu i další případy. Jestli někdo vede zahálčivý život a sklouzne k drogám, tak to asi přirozeně bereme jako selhání a pro pomoc takovému člověku máme mnohem méně pochopení.

Přistupujete k takto problematickým klientům jinak než k ostatním?

V zásadě ne. Myslím si, že pomoc těmto lidem je i v zájmu většinové společnosti. Už jen proto, že takový člověk může snadno sklouznout ještě hlouběji, až do řekněme delikventní a kriminální sféry, a pak bude pro společnost ještě větší zátěž. V rámci naší sociální práce bereme problémy takové, jaké jsou. Potřebné nesoudíme, nekádrujeme. Snažíme se řešit podstatu. Navíc už to, že ti lidé přicházejí, je svým způsobem určitý druh sebereflexe. Kromě toho si potřebujeme získat jejich důvěru, a to rozhodně nelze tak, že mu jeho selhání budeme neustále připomínat.

A není to řekněme nevyhovné?

Možná jste formulací své otázky nevědomky trefila podstatu problému. My v zásadě zjišťujeme, že těm problémovým klientům chybí jakýsi kus výchovy, vzdělání, řekněme v oblasti sociálních kompetencí a zpravidla i finanční gramotnosti. Pokud je máme v rámci sociálního programu skutečně „dovzdělat“, potřebujeme k tomu jejich součinnost. Připomínání minulosti může u některých klientů působit motivačně jako varování před návratem na okraj či mimo společnost, ale oni si to většinou nesou s sebou.

Jakým způsobem?

Jak už jsem uvedl, lidé, kteří žádají o takto komplexní pomoc, už mají za sebou jistou sebereflexi. Něja-

ký zlom, ošklivý zážitek, který jim pomohl uvědomit si, že se sebou musí něco dělat. Myslím, že tohle je zcela zásadní i z hlediska vnímání té věci většinovou společností. Ti lidé, kteří přicházejí, musí předně sami změnit svůj život a musí být ochotni pro to něco obětovat. Není to jen pasivní přístup: tak mě tu máte, starejte se. Navíc musí přistoupit na určité podmínky jakéhosi dohledu,



takže se vzdávají i určité části toho, co většinová společnost chápe jako soukromí. Dohlížíme například na jejich příjmy a výdaje, vedení domácnosti a další věci.

Jak tedy konkrétně sociální práce spojená s bydlením probíhá?

Jak už jsem také říkal: to bydlení je nejen faktická, ale vlastně i pomyslná střecha. A dům nelze stavět od

střechy. Prvním krokem bývá jakási analýza skutečné příčiny těch problémů. Například jestli je příčinou, opět v uvozovkách, „jen“ předlužení, nebo nedostatek příjmů, nebo neschopnost si je opatřit. Tak jdeme postupně až k jádru problému a následně navrhneme řešení – ať už s pomocí dluhového poradce, poradenství při získání zaměstnání nebo v případě klientů, kteří třeba

nemají ani základní kvalifikaci, nabízíme i pomoc s rekvalifikací či získáním zaměstnání.

Považujete dosavadní výsledky programu za úspěch?

Myslím, že na takto zásadní hodnocení je ještě brzy. Ale určitě lze konstatovat, že ten komplexní přístup výsledky přináší. Je třeba si uvědomit, že naším cílem není, aby klient v tom systému zůstal. Původní název

projektu „prostupného“ bydlení byl v tomto velmi výstižný, protože při plnění podmínek se klient posouval od ubytovny k nájmu – a cílem je, aby si někdejší klienti vyřešili své primární problémy a dokázali si díky tomu své bydlení zajistit běžným způsobem. Program sociálního bydlení tedy, použijeme-li dávný frazém, není o tom, že bychom rozdávali chleba, ale učíme ho péct.

CO JE KONCEPCE SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ?

Městská část Praha 14 realizovala s podporou Evropského sociálního fondu a Ministerstva práce a sociálních věcí projekt Pilotního ověření sociálního bydlení v Praze 14. V rámci projektu byla vypracována Koncepce sociálního bydlení, jejíž postupná realizace pomůže k efektivnějšímu řešení problémů v oblasti bezdomovectví, ztráty bydlení, ohrožení ztrátou bydlení a sociálně či zdravotně nevhodného bydlení. Předsedou pracovní komise pro tvorbu této koncepce byl místostarosta Jiří Zajac. „V komisi byli zastoupeni experti jak z oblasti sociální, tak z oblasti bytové. Po celou dobu bylo nutné citlivě vyvažovat sociální přístup s přístupem reálným či realistickým, což je mi blízké,“ vysvětluje předseda komise. „Bez toho, aniž bychom vycházeli z našich reálných možností, je jakákoli koncepce jen cárem papíru,“ dodává. Smysl všech opatření vysvětluje Jiří Zajac v rozhovoru.

CO JE PROGRAM SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ?

Program sociálního (dříve i „prostupného“) bydlení je souhrnným označením sociální práce s klienty, kteří z nejrůznějších příčin přišli o bydlení, případně jsou jeho ztrátou ohroženi. Program realizuje Odbor sociálních věcí a zdravotnictví Úřadu městské části Prahy 14. Klienti za pracovníky odboru buď docházejí, nebo se podle potřeby konají schůzky i v domácnosti klienta. V rámci schůzek pracovníci odboru (v příběžích dále používáme i označení pracovníci programu) podporují klienty v plnění povinností, například povinnosti hradit náklady na bydlení, dále v zajišťování příjmů, v hledání zaměstnání či nového bydlení. Pracovníci poskytují i odborné poradenství formou obhajoby oprávněných zájmů klienta, například při diskriminaci, radí i s praktickými věcmi, jako je řešení technických problémů s bytem a jeho vybavením. V neposlední řadě nabízí zprostředkování kontaktů na spolupracující organizace a externí odborníky. Každý klient má stanovené podmínky a postupné cíle, s tím, že další pomoc je mu poskytována, pouze pokud tyto podmínky plní. Při plnění podmínek se může klient posunout z ubytovny do časově omezeného nájmu bytu městské části a celkovým cílem je, aby si klient mohl zajistit bydlení na běžném trhu.

JAK VZNIKLY PŘÍBĚHY KLIENTŮ PROGRAMU?

Abychom našim čtenářům co nejvíce přiblížili životní situace, které mohou vést a v praxi reálně vedou ke ztrátě bydlení, rozhodli jsme se na základě skutečných případů z praxe programu zpracovat čtyři konkrétní příběhy. Z důvodu zachování soukromí „předobrazů“ těchto příběhů jsou změněna jména a pozměněny i některé reálie. Veškeré situace a jejich vývoj jsou však důsledně modelové a mohou v reálném životě nastat. Příběhy paní Kateřiny (str. 6), paní Andrey (str. 14), paní Hedy (str. 20) a paní Lenky (str. 22) jsou tedy částečně fikcí, ale vycházejí z reálného života naší městské části.

EVROPSKÉ ZKUŠENOSTI

Tvorbu nové koncepce sociálního bydlení, kterou čtenářům v tomto Speciálu Čtrnáctky představujeme, podpořila Evropská unie ze svého sociálního fondu.

V tomto článku vám představíme dva zajímavé projekty v oblasti sociálního bydlení realizované v jiných zemích.

Experti EU se shodují na tom, že zásadní vliv na růst poptávky po sociálním bydlení měla finanční a hospodářská krize v roce 2007. Právě v ten okamžik se „poohlédli“ po tom, co v oblasti sociálního bydlení již členské země v minulosti úspěšně realizovaly.

POD JEDNOU STŘECHOU

Zajímavý projekt probíhá od roku 2008 **v nizozemském Houtenu**, městečku na předměstí Utrechtu. Jedna místní nezisková organizace pomáhající mladým lidem se rozhodla spojit síly

s neziskovou organizací zaměřenou na bydlení seniorů. Vždyť po celé věky spolu žilo více generací „pod jednou střechou“, tady konkrétně v bytech v jednom domě. A ono to funguje. Starší předávají své zkušenosti mladým, mohou prakticky pomáhat s chodem domácnosti, hlídáním dětí, což je pro mladé cenná pomoc. Starším lidem to přináší nezbytný pocit potřebnosti a je tou nejlepší prevencí před problémy s osamělostí.

Projekt byl zaměřen na mladé matky, které z různých důvodů nemohou či nechťejí žít se svými původními rodinami a potřebují dočasnou pomoc v osamostatnění se, pomoc při vstupu do života. O těchto problémech mimochodem hovoří ve svém příběhu paní Andrea na straně 14.

„Tato děvčata si hodně vytrpěla. My

se snažíme je vrátit do normálního života. Konečným cílem je naučit je stát na vlastních nohách v oblasti vzdělání nebo zaměstnání a umožnit jim žít samostatně. Přirozený kontakt se staršími rádci může mít rozhodující význam,“ komentuje po-



dobné projekty pan Johan van der Veer, výkonný ředitel společnosti Stichting Timon.

BOLOŇSKÉ HEJ RUP

I projekt **v italské Boloni** vychází ze staletí prověřených zkušeností našich předků. Vždyť jak jinak v minulosti uspokojovali lidé svoji poptávku po bydlení než vlastníma rukama. To v roce 2010 inspirovalo spolek s účastí několika neziskových organizací vedený právě městem Boloňa. Obec na jedné straně měla problémy s lidmi bez bydlení, na straně druhé měla v majetku řadu nevyužívaných a chátrajících budov. A stalo se to, co my Češi důvěrně známe z filmu Voskovce a Wericha Hej rup. Město lidem bez bydlení sdužených do družstva fakticky darovalo chátrající nemovitost

vhodnou k přestavbě na byty. Každý budoucí obyvatel byl povinen na stavbě odpracovat alespoň devět set hodin. Nebylo třeba, aby měli zvláštní znalosti, neboť pracovali pod vedením odborně zdatných mentorů a vše probíhalo v souladu

s příslušnými bezpečnostními a technickými předpisy. Současně tak získali i další kvalifikaci. Manuální práce odvedené na stavbě snížily cenu za bydlení na dostupnou úroveň. Aby bylo zajištěno stejné úsilí a stejná kvalita na všech částech projektu, tak účastníci od počátku neví, který byt bude jejich, a tyto jsou

přiděleny až po dokončení losováním. Spolupráce při stavbě vytváří silné sociální vazby, zkrátka na společné zážitky „od malty“ budoucí sousedé nezapomínají.

„Opravy vlastními silami současně pomáhají zastavit spotřebu půdy a obnovit městské oblasti, které jsou zanedbané v důsledku opuštených nemovitostí,“ dodala ještě Marzia Casolari, předsedkyně společnosti Xenia.

Bydlení je vždy běh na dlouhou trať, stejně tak vyhodnocení novinek v něm. A tak i když jsou zmíněné projekty i deset let staré, sociální bydlení nadále zůstává „mladým“ oborem. Projekty, jako byl ten realizovaný městskou částí Praha 14, přispívají k jeho rozvoji.

A především prakticky pomáhají jak těm, jimž je sociální bydlení určeno, tak většinové společnosti.

Příběh paní Kateřiny

„TO ZVLÁDNU, TEĎ UŽ JO...”

Paní Kateřina (35) vypráví příběh o velké lásce, která skončila v azylovém domě, i o tom, že nemocným se s ranami osudu bojuje ještě o něco hůř než ostatním.

Dneska už vím, že to bylo, jak se říká, všechno špatně. Dlouho jsem si nalhávala, že to nějak zvládnou. Že ještě není tak zle. A když už bylo vidět, že je zle, a ne že není, že to prostě „nějak” dopadne.

Nepřipouštěla jsem si, že Tomáš v mém životě nikdy nebude hrát jinou roli než roli zploditele mého Tomáška. Že nemá ve skutečnosti zájem stát se otcem, rodičem, nést spolu se mnou odpovědnost za Tomáškovu výchovu a zabezpečení. Že svůj „mamahotel”, do kterého mimochodem ani já, ani Tomášek nesmíme, za denní rutinu rodiny žijící z ruky do úst prostě nikdy nevymění.

TO (NE)ZVLÁDNU

Nepřipadalo mi, že obálky s výzvami k zaplacení směšných částek za jízdu na černo představují nějakou hrozbu. No a co. Těch pár korun. A výhrůžky vymahačských firem? Přece není možné, aby po mně za pár jízd metrem někdo mohl chtít dvacet tisíc. Šup s tím do koše. Výzvy k uhrazení nájmu? Taky. A je klid. A už vůbec mi nepřipadalo, že s roztroušenou sklerózou nemůžu normálně žít a starat se sama o Tomáška. A přitom mě nemoc mnohdy „odstavila” na celé hodiny, ba i dny. To zvládnou. Tomáš to při občasných návštěvách viděl úplně

stejně: „Ty to zvládneš.” Samozřejmě že zvládnou. Jen těch různých obálek s pruhem létalo do koše čím dál víc a čím dál častěji.

Že to nezvládnou, jsem si uvědomila až ve chvíli, kdy u dveří bytu, na jehož nájem mi nezbývalo už ani z různých zázračných půjček, zaklepal exekutor. Nevzpomínám na to ráda. Mé „jistoty”, byt byly falešné, se z hodiny na hodinu vytratily.

S PRINCEM DO „AZYLÁKU”

Celý svět se se mnou zamotal. Tomášek putoval do kojeneckého ústavu a já, navíc podlomena atakem nemoci, v podstatě „na ulici”. Nevěděla jsem, kam jít. Neměla jsem žádné přátele či známé. Tomáš se mnou žít nechtěl, ale vždycky mě chtěl mít jen pro sebe. Moje cesta tak logicky vedla k němu.

Když mě spatřil s taškou u dveří

bytu své matky, zcela se vyděsil.

„Sem v žádném případě nemůžeš, to víš,” řekl mi místo povzbuzení.

„Tome, ale já nevím, kam mám jít.” – „Počkej, něco vymyslíme.” Za čtvrt hodiny, kdy jsem čekala před domem, už mě někam odváděl.

„Uvidíš, mám prima nápad.” Tím „prima nápadem” mého někdejšího prince byl azylový dům. Ani se mnou nepočkal u dveří. „To zvládneš,” povzbudil mne, a já si v tom ponížení slíbila, že i kdyby chtěl, tak je to naposledy. Snažila jsem se ovládat, ale přesto mé zvonění muselo znít zvláště zoufale. Prst se křečovitě zabořil do zvonku, jehož popisek jsem přes proudy slz ani neviděla.

MUSÍTE SE VZPAMATOVAT, ŽENSKÁ

Následovalo několik měsíců bezcílného putování mezi nemocnicemi,





léčebnami a azylovými domy. „Musíte se vzpamatovat. S tou nemocí se dá žít, ale ne tím stylem života, který vedete vy. Potřebujete pravidelný režim, zázemí,“ domlouval mi starý dobromyslný doktor.

To se lehce řekne. Nevěděla jsem, kde začít. Krom dluhů jsem neměla nic. „Díky“ své nemoci jsem sice získala invalidní důchod, ale tento příjem mi pochopitelně nestačil na splácení starých závazků, tím méně, aby představoval nějakou životní perspektivu.

Odloučení od Tomáška, kterého jsem za tu dobu směla navštívit jen párkrát, mě sráželo ještě víc. „Podívejte se, pokud nemáte s dítětem kam jít a pokud se vaše zdravotní situace nestabilizuje, nelze o svěření dítěte zpět do péče vůbec uvažovat,“ slýchala jsem. Celé to bylo jako začarovaný kruh, z kterého jsem neviděla východisko.

Nakonec pomohl starý pan doktor. „Poslyšte, vy se mi tu potácíte nahoru dolů, já už se na vás nemůžu dívat, ženská,“ řekl jakoby nazlobeně, ale já poznala, že se za tím hravým kaboněním skrývá reálná snaha pomoci. Že už se na mě doopravdy nemůže dívat a rozhodl se ve svém obrovském lidství udělat pro mě

něco víc. Něco, co nemusel. Už v tu chvíli jsem věděla, že jestli je to skutečně šance, nenechám ji kolem sebe proplout. Už kvůli Tomáškově.

POJĎME TO ZMĚNIT

„Podívejte! Tam u vás mají takový program pro lidi, jako jste vy,“ mával mi před nosem nějakými papíry. „Program sociálního bydlení.“ – „Ale, pane doktore, mně nejde jen o bydlení. Já nepotřebuju pomoci jen s bydlením... Já potřebuju pomoci...“ jen těžko jsem hledala slova. „No právě, ženská. To je takový program, kde vám pomůžou se vším. Tak si tam zajděte a koukejte se sebou už něco dělat. A za měsíc se mi přijďte ukázat,“ hrál už zase svou roli nerudného dědka. „A čeho byste chtěla dosáhnout?“ překvapila mě otázkou pracovnice programu. – „Já? Já jsem zatím v životě vlastně ničeho nedosáhla,“ neuměla jsem ani pořádně reagovat. „Tak to pojďme změnit,“ řekla mi a já byla v tu chvíli moc ráda, že nepoužila ta pro mě děsivá slova „to zvládneš“. Paradoxně v tu chvíli se to ve mně nějak zlomilo. Najednou jsem začala věřit, že s pomocí těchto lidí, kteří ví, co dělají, to

opravdu, poprvé v životě, zvládnou. Cíle, které vypadaly zpočátku tak nereálně, až bláhově, se pomalu začaly naplňovat. Psychická pohoda, kterou mi přineslo vědomí, že se věci konečně mění, napomohla zlepšení mého zdravotního stavu. Přece jen i ubytovna, kde jsem svůj nový život začínala, je větší jistotou než nejisté putování mezi nekonečnými provizorií.

Díky zlepšenému zdraví bylo aktuální hledání práce, a i to se díky programu podařilo: začala jsem vypomáhat s úklidem, a získala tak k invalidnímu důchodu další příjem. Stále to nebylo na nějaké „vyskakování“, ale začalo zbývat i na splátky starých hříchů. A v práci mi časově vycházeli vstříc, a já tak mohla být každou chvíli v „kojeňáku“ s Tomáškem.

CESTA ZE ZAČAROVANÉHO KRUHU

„Vy jenom kvetete, ženská,“ vypadl můj „nerudný“ doktor při jedné z dalších návštěv z role. „A i na tom zdraví je to vidět. Já myslím, že nic nebrání zkusit posudkového a snížit vám tu invaliditu, když vám to takhle běhá,“ dal

mi další naději. A stalo se. Snížení mé invalidity na první, nejmírnější stupeň bylo i pro soud jedním z argumentů, že Tomášek se bezpečně může vrátit do mé péče. Vzhledem k tomu, že shodou náhod jsem tou dobou už dostatečně dlouho plnila podmínky programu, mohla jsem Tomáška přivést do „normálního“ bytu, který nám na dobu určitou pronajala

la městská část. A já nastoupila na „normální“ rodičovskou. Zdá se, že se mi podařilo ze začarovaného kruhu vystoupit. Námaha, která tu dvouletou cestu provázela, mě naučila ještě jednu věc: vážit si toho, co s Tomáškem máme, a chovat se tak, abychom o to už nikdy nepřišli. Nadále si vedu domácí peněžní deník, abych přesně věděla, kolik peněz mohu

dát na domácnost a na Tomáška, kolik na bydlení a kolik na staré dluhy, které nás jako připomenutí ošklivé minulosti budou provázet ještě dlouho.

Jen občas přece jen házím zalepený dopis do koše. Ten nadepsaný Tomášovým písmem. Už nepotřebuju slyšet to falešné „to zvládneš“. Už vím, že to zvládnu. Teď už jo.

Pohled odborníka

CO UDĚLALA PANÍ KATEŘINA ŠPATNĚ?

Ač nám to může připadat banální, tak na počátku mnohých trablů s bydlením bývají, stejně jako v případě paní Kateřiny, problémy partnerské. V daném případě šlo o nijak neobvyklý stav, kdy oba partneři mají od partnerského vztahu odlišná očekávání. Příchod potomka do takovéto situace málokdy vede k tomu, že by se představy partnerů harmonizovaly, spíše naopak dochází, právě jako v příběhu paní Kateřiny, k prohloubení problémů, které mohou vyústit i ve ztrátu bydlení. Paní Kateřina měla své partnerské problémy řešit dříve a neměla nechat situaci zajít tak daleko. Totéž se týká i podcenění vlastního zdraví.

V ČEM MŮŽE BÝT PANÍ KATEŘINA INSPIRACÍ PRO OSTATNÍ?

I přes zdravotní handicap a velmi špatnou výchozí situaci dokázala paní Kateřina svůj život, i život svého dítěte, posunout od beznaděje ke stabilitě. Jako v řadě případů bylo tou hlavní motivací zabezpečit lepší život pro své dítě. Paní Kateřina byla v programu poměrně dlouhou dobu, dva roky, po které minimálně dvakrát týdně docházela k nám na odbor sociálních věcí. Dohlíželi jsme zejména na to, jak si vede své finance, jak plní své závazky, protože právě ztráta kontroly nad příjmy a výdaji vedla v minulosti ke ztrátě bydlení, a jedním z našich úkolů je zabránit tomu, aby se situace opakovala.

KAM SE MŮŽU OBRÁTIT, POKUD MÁM PROBLÉMY V PARTNERSKÉM VZTAHU A NEVÍM SI PORADIT SAMA?

Obrátit se můžete na psychologa či odbornou poradnu. Ta poskytuje poradenství jednotlivcům, párům i rodinám v závažných životních situacích. Jde především o pomoc v oblasti vzájemných vztahů, jakož i vztahu vůči sociálnímu okolí. Jako sociální službu ji poskytuje např. Centrum sociálních služeb Praha, nejbližší pracoviště je Novákových 5, Praha 8. Více na www.csspraha.cz.

K ČEMU SLOUŽÍ AZYLOVÝ DŮM A KDE HO NAJDU?

Azylový dům funguje zpravidla jako pobytová sociální služba. Posláním azylového domu je pomoc v překlenutí krizové životní situace spojené se ztrátou bydlení, která vážně ohrožuje fungování rodiny. Azylový dům zpravidla poskytuje nejen ubytování, ale i další odbornou pomoc pro vyřešení nejzávažnějších překážek na cestě k samostatnému a plnohodnotnému životu ve společnosti. Služba bývá zpoplatněna. Seznam azylových domů a ubytoven dostupných z Prahy 14 naleznete na vedlejší straně.

Odpovědi u všech příběhů zpracoval kolektiv zaměstnanců Odboru sociálních věcí a zdravotnictví MČ Praha 14.

Seznam azylových domů a ubytoven

Kam mohu jít, když se náhle ocitnu bez bydlení?

AZYLOVÉ DOMY PRO MUŽE

Azylový dům Michle

Centrum sociálních služeb Praha
Chodovská 3137/6
141 00 Praha 4
tel.: 734 280 424 (recepce),
730 540 177 (sociální pracovnice)

Azylový dům Skloněná

Centrum sociálních služeb Praha
Malá Skloněná 521, 190 00 Praha 9
tel.: 284 825 241

Azylový dům Šromova

Centrum sociálních služeb Praha
Šromova 862/3, 198 00 Praha 9
tel.: 281 914 376, 604 390 86

Azylový dům Žižkov, Naděje

Husitská 110/70, 130 00 Praha 3
tel.: 222 783 957, 775 868 862

Azylový dům Radotín, Naděje

Otínská 1052/43, 153 00 Praha 5
tel.: 257 910 292, 775 868 857

Azylový dům pro muže v Praze, K srdci klíč

Antonína Čermáka 85/4
160 00 Praha 6
tel.: 775 731 726

Azylový dům

Centrum sociálních služeb Bohuslava Bureše
Armáda spásy v České republice, z. s.
Tusarova 1271/60, 170 00 Praha 7
tel.: 773 770 312 (recepce azylového domu)

Azylový dům sv. Terezie

Arcidiecézní Charita Praha
Pernerova 336/20, 186 00 Praha 8
tel.: 224 815 995

Azylový dům Záběhlce, Naděje

K Prádelně 135/2
106 00 Praha 10
tel.: 272 660 460, 775 868 864

AZYLOVÉ DOMY PRO ŽENY

Azylový dům pro ženy

Centrum sociálních služeb Praha
Šromova 862/3, 198 00 Praha 9
tel.: 731 056 738, 604 390 861

Azylový dům Gloria

Arcidiecézní charita Praha

Renoirova 614/7, 152 00 Praha 5
tel.: 251 552 453, 737 280 615

Azylový dům

Centrum sociálních služeb Bohuslava Bureše
Armáda spásy v České republice, z. s.
Tusarova 1271/60, 170 00 Praha 7
tel.: 773 770 312 (recepce azylového domu)

Azylový dům sv. Terezie

Arcidiecézní charita Praha
Pernerova 336/20
186 00 Praha 8
tel.: 224 815 995

Azylový dům Vršovice, Naděje

Rybalkova 351/31, 101 00 Praha 10
tel.: 271 741 360, 775 868 863

Azylový dům Záběhlce, Naděje

K Prádelně 135/2, 106 00 Praha 10
tel.: 272 660 460, 775 868 864

AZYLOVÉ DOMY PRO RODINY,

MATKY (OTCE) S DĚTMI

A TĚHOTNÉ ŽENY

Azylový dům Šromova

Centrum sociálních služeb Praha
Šromova 862/3, 198 00 Praha 9
tel.: 281 914 376, 604 390 861

Azylový dům pro matky s dětmi

Centrum sociálních služeb Praha
Jasmínová 2904/35
106 00 Praha 10
tel.: 272 657 058

Azylový dům pro matky s dětmi EZER

Diakonie ČCE – Středisko křesťanské pomoci
v Praze
kontaktní adresa: SOS centrum Diakonie,
Varšavská 738/37, 120 00 Praha 2
adresa azylu je neveřejná
tel.: 257 211 945

Azylové ubytování pro matky

a rodiny s dětmi

Společnou cestou, z. s.
Donovalská 2331/53, 149 00 Praha 4
tel.: 272 950 984

Azylový dům Gloria

Arcidiecézní charita Praha
Renoirova 614/7, 152 00 Praha 5
tel.: 251 552 453, 737 280 615

Azylový dům pro matky s dětmi

Otevřené srdce, o. p. s.
Za Papírnou 144/7
170 00 Praha 7
tel.: 720 943 763, 602 455 573

Azylový dům pro matky s dětmi

Kolpingův dům

Bohnická 3/32
181 00 Praha 8
tel.: 283 850 113, 603 297 833

Azylový dům

Středisko křesťanské pomoci Horní Počernice
Křovinovo náměstí 11/16
193 00 Praha 9
tel.: 281 091 713, 734 393 597

AZYLOVÉ DOMY PRO OSOBY OHROŽENÉ DOMÁČÍM NÁSILÍM

Azylový dům + tři pokoje v azylových bytech

ROSA – centrum pro ženy, z. s.
kontaktní adresa: ROSA, Na Slupi 14,
120 00 Praha 2 nebo
ROSA, Podolská 242/25, 147 00 Praha 4
tel.: 241 432 466
adresa azylového domu je neveřejná

Azylový dům Acorus, z. ú.

kontaktní adresa: Dělnická 213/12
170 00 Praha 7
adresa azylového domu je neveřejná

UBYTOVNY V MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 14

Ubytovna Bezdrevská

Bezdrevská 549, Praha 14, tel.: 603 971 138

Ubytovna Slaba

Dvořišská 348, Praha 14, tel.: 736 609 124

Ubytovna HELP

Lednická 1637, Praha 14, tel.: 736 609 124

Ubytovna Areál Hloubětín

Slévačská 744/1, Praha 14, tel.: 283 082 252

Ubytovna

Bryksova 940/35, Praha 14, tel.: 777 136 111

Ubytovna Alfa

Kbelská 644/5, Praha 14, tel.: 241 432 466

Ubytovna

Mochovská 478/40, Praha 14

MĚJTE NA PAMĚTI!

Ubytovny i azylové domy mají omezenou kapacitu. Pokud vám bezprostředně hrozí vystěhování, je nutné řešit svou situaci včas a nenechávat řešení na poslední chvíli. Nespolehejte, že se to vyřeší samo. Nevyřeší a následky neřešených problémů budou vždy jen horší.

JIŽ STAŘÍ ŘÍMANÉ

aneb Sociální politika a bydlení od mamutů po světové války

Když se řekne „sociální“ či „bytová“ politika, vzniká ve většině lidí představa vymožeností posledního století. Je a není to pravda. Problematika bydlení, sociální problémy a snaha vyrovnat se s nimi provází pochopitelně lidstvo od úsvitu věků.

LOVCI MAMUTŮ

Snad i díky vlivu literatury je v nás představa pravěkého obydlí neodmyslitelně spojena s jeskyní. Poslední poznatky historiků přitom ukazují,

Je tedy zřejmé, že v pravěku lidstvo bytové problémy neřešilo. O sociální politice jako takové rovněž hovořit nelze. Lidé vytvářeli společenství na základě rodové



že neandertálec, lovec mamutů a sobů, si už před padesáti tisíci lety stavěl obydlí. Stavebním materiálem mu byl vedlejší produkt jeho hlavní činnosti a zároveň obživy: kosti. Kostěná chýše byla poměrně rozlehlá, o půdorysu cca 10 x 7 metrů, na jednu takovouto „stavbu“ bylo potřeba 12 lebek, 34 kostí lopatkových a pánevních, 5 čelistí a 14 rohů. Z těchto obydlí byly mnohdy postaveny celé vesnice. Později se pravěké stavebnictví zdokonalilo: novým „typem“ se stala budova, jejímž základem byly zahlobené kůly propletené proutím a pomazané hlínou.

a kmenové pospolitosti, řešení sociálních problémů tak probíhalo přirozeně na základě rodové solidarity. Nevznikala potřeba takovouto pomoc jakkoli institucionalizovat. Pokud jde o bydlení, pak pokrevně spřízněné matriarchální rodiny žily společně, zřejmě ponejvíce dvě generace v ženské linii, tedy rodina matčina a dceřina. Větší domy pak sloužily více generacím, pravděpodobně pěti až šesti rodinám.

CHAMMURAPIHO ZÁKONÍK

S vyšší společenskou organizovaností, kterou přinesl starověk, a zejména s vyšší dělbou práce,

vznikají i první sociální problémy. Tím nejstarším je pochopitelně obživa, s jejímž nedostatkem, respektive s prohlubujícími se rozdíly v její dostupnosti lze hovořit o vzniku chudoby. První sociální organizací se stala církev, která se angažovala v pomoci chudým, nemocným a starým. Byla to rovněž církev, kdo řešil první bytové problémy tím, že potřebným poskytovala přístřeší v objektech právě v majetku církve. Stát se v oblasti sociální politiky angažoval spíše výjimečně a nahodile. Větší zásahy státu nastávaly až v případech, že sociální problémy přerostly v nepokoje, a stát tak v této oblasti působil spíše represivně. Určitých sociálních výhod se dostávalo privilegovaným skupinám obyvatel, kterými byli právě „státní zaměstnanci“, tedy ti, o něž se starověká moc opírala: vojáci. Už v 18. století před naším letopočtem babylonský vládce Chamurapi ve svém zákoníku zakotvil právo vdovy po vojákovi na třetinu vojenského platu, zůstal-li po zemřelém vojákovi nezletilý syn.

JIŽ STAŘÍ ŘÍMANÉ

Ve starověkých Athénách byla poskytována podpora svobodným občanům, pokud oslepli či zchromili a jejich majetek zároveň nedosahoval stanovené hranice. V tom lze spatřovat zárodky principů, na nichž je sociální podpora poskytována dodnes.

Za Perikla byly v Athénách dokonce zaváděny takzvané diety, obdoba dnešní podpory v nezaměstnanosti. Ve starém Římě pak vznikl i první zárodek sociálního pojištění, byť ve formě spolků řemeslníků, kteří se v případě nemoci či smrti podporovali navzájem. Pokud jde o bydlení, pak již kolem roku 3700 před naším letopočtem vznikají v Mezopotámii první města s ulicemi tvořenými souvislými bloky domů. Objevují se první stavby z nepálených cihel sušených na slunci. Zajímavostí jistě jsou asfaltové podlahy, protože asfalt se v těchto končinách vyskytoval v přírodní podobě.



Nejvíce poznatků, zejména díky vykopávkám, máme o stavitelství starého Egypta. Podoba i technické řešení obydlí starých Egyptanů byly ovlivněny především potřebou získat v horkém podnebí co nejvíce stínu a chladných prostor. Základními stavebními materiály byl rákos, hlína, hliněné cihly a kámen.

Starí Římané už dokázali použít základních stavebních prvků, jak je známe dnes, tedy zdi, nosníky a kleneb. Starověký život se odehrával převážně „na ulici“ a obydlí sloužilo ke spánku a k přípravě stravy. V oblasti bydlení se začíná projevoval sociální stratifikace, když obydlí současně začíná odrážet sociální a ekonomický statut svého obyvatele.

ROZMACH CÍRKEVNÍCH ŘÁDŮ

Hlavní úlohu v životě středověké společnosti i v životě středověkého člověka hrála církev, v evropském prostoru zejména dominující církev katolická. Není tak divu, že právě církev zabezpečovala i pomyslnou středověkou „sociální politiku“. Péči o chudé, nemocné či raněné v četných válkách postupně přebírají církevní řády, jejichž rozmach se datuje do desátého století. Činnost řádů se neodvídala z filozofie sociální sounáležitosti, ale stojí čistě na konceptu víry v Boha. Členové řádu svou doslova „bohu-libou“ činností především projevují svou lásku k Bohu, z které se odvíjí láska k bližnímu. Papež Řehoř Veliký v roce 817 péči o chudé, postižené a nemocné výslovně řádům uložil, čímž současně učinil rozhodující krok k rozvoji řádů s ošetrovatelským zaměřením. Ty zřizovaly první špitály, které se péči o potřebné věnovaly systematicky. Jedním z nejstarších charitativních



společenství je tak řád sv. Lazara Jeruzalémského, založený podle různých pramenů buď v roce 1113, či 1115 papežem Pascalem II. Řád se v počátku své činnosti zaměřil především na pomoc nejpostiženějším své doby – malomocným. Do českých zemí přichází řád ve 12. století, kdy vzniká klášter Na Zderaze. Druhým centem se po husitských válkách stává Kutná Hora.

BOHATÍ U KRBU, CHUDÍ V PODKROVÍ

Pokud jde o organizaci bydlení, pak v českých zemích žila ve středověku většina obyvatelstva na venkově. I středověký venkovan žil převážně mimo své obydlí, zpravidla při práci na poli, a do domu se uchýloval přes noc a v zimě. Vzhled a materiál použitý při stavbě středověkého obydlí závisel na místních podmínkách. Kde bylo dost dřeva, byla stavení roubená, jinde se stavělo z kamene a na venkově



se stále ještě žilo v zemnicích, stavbách z různé části zapuštěných do země. I život ve městech se odehrával především na ulicích a náměstích. Daleko více než na vesnici se zde projevuje rozdělení společnosti, kde bohatým jsou vyhrazeny prostorné a vytápěné místnosti v přízemí měšťanských domů a chudí se tísní v podkroví.

V KRUHU RODINNÉM

I přes zásadní změny ve společenské organizaci v otázce zajištění bydlení i nadále hraje rozhodující úlohu rodina, jako stěžejní instituce zajišťující sociální jistoty, včetně bydlení. Lidé, kteří se z jakýchkoli důvodů ocitli bez rodiny, tedy sirotci, opuštění, tělesně a mentálně postižení, byli ponecháni svému osudu, nevyhnutelně vytlačeni na okraj společnosti a odkázáni právě na pomoc církve.

Až na přelomu novověku začínají významnější roli v sociální politice



hrát obce, řemeslné cechy či horní bratrstva. Jejich členové systematicky přispívají do společné pokladny, z které se následně podporují při nemoci, úrazech či pracovní neschopnosti. Významnější angažmá státu v oblasti sociální a bytové politiky si vynutily války, které produkovaly značné množství vysloužilců, odsouzených k osudu tuláků a žebráků. Jedním z praktických opatření byly první solidární daně, např. „daň bohatých“, která byla ukládána

majetnějším občanům s cílem získat prostředky právě na pomoc chudým, nemocným a opuštěným.

PRŮMYSLOVÁ REVOLUCE

Zásadní změnu ve společnosti pak představuje průmyslová revoluce. Rozvoj tržního hospodářství a rozpad letité rodinné a rodové solidarity s sebou logicky přináší i první skutečné sociální otřesy. Státní moc začíná chápat, že aktivní sociální politika se vyplácí, přinejmenším





jako aktivní nástroj prevence. Lapidárně řečeno: je lepší se o potřebné postarat, než nechat problémy bobtnat a přerůst v celospolečenský problém.

V otázce bydlení v českých zemích představuje významný zlom zrušení nevolnictví patentem císaře Josefa II. v roce 1781. Masy lidí, dříve nevolnictvím připoutané k půdě, se s nadějí na lepší život přesouvají do měst. Tady přebývají v mnohdy provizorních podmínkách. Každý zastřešený volný prostor je lepší než nevyhnutelná alternativa krutého bezdomovectví. Dělníci obývají půdy, sklepy a mnohdy sdílejí pří-

střeší s hospodářskými zvířaty. Postupný rozvoj průmyslové společnosti přináší však i svá pozitiva. Jsou zaváděna první skutečná sociální opatření, například zákaz dětské práce. Stát začíná vytvářet tlak na zaměstnavatele, aby přijali zodpovědnost za pracovní podmínky. Objevují se první opatření v oblasti bezpečnosti práce, vytvářejí se první systémy státního sociálního pojištění.

VÁLKY A KRIZE

S prohlubujícím se vlivem celosvětové recese postupně hrozivě roste strašák nezaměstnanosti. Ten se

naplno projeví až po první světové válce, která zamíchá osudy lidstva pochopitelně i v sociální oblasti. Rodiny přicházejí o své živitele, vlivem značného pohybu lidských mas dochází k nekontrolovatelnému šíření nemocí, zejména tuberkulózy, a značné ztráty na životech vedou k otřesům na trhu práce.

Hospodářská krize z přelomu dvacátých a třicátých let minulého století přes své dopady přinesla lidstvu i něco dobrého: státní moc, bez ohledu na politickou a světónázorovou orientaci, si v porovnání s někdejší nahodilostí začíná uvědomovat nevyhnutelnost aktivní sociální politiky. Postupně tak dochází k prohlubování státních zásahů do tržních mechanismů, stát se postupně stává rozhodujícím činitelem sociální politiky. Zásadní zlom v tomto trendu kupodivu nepředstavuje ani druhá světová válka, nadále roste silný sociální stát, který se výrazně angažuje v otázce sociálního zabezpečení.



Pokud vás zajímá, jak se vyvíjela sociální politika na území Prahy 14, nalistujte si stránku 25.

Příběh paní Andrey

„ŽIVOT MĚ NENAUČIL...“

Paní Andrea (29) vypráví o tom, jaké je to vyrůstat bez vzoru a jak těžko se získává smysl pro povinnost, pokud jste ji doma nikdy neviděli.

Což o to. U nás doma bylo vždycky veselo. Někdy až moc. Pamatuju se, že děda hrával na housle, hodně se zpívalo a tancovalo, pořád se něco slavilo a pořád u nás byla spousta lidí. A pořád bylo veselo. Nikdy mě nenapadlo, že krom zábavy jsou v životě taky nějaké povinnosti. Prostě jsem neviděla, že by si u nás doma někdo s nějakými povinnostmi lámal hlavu. Dnes je dnes, a co bude zítra, to budeme řešit až zítra.

ŽIVOT MĚ PRÝ NAUČÍ

Takhle si pamatuju celé dětství, a když na to vzpomínám, tak musím vlastně říct, že dětskýma očima to bylo dětství krásné. Snad právě proto, že bylo bezstarostné. Když přišel čas chodit do školy, chodila jsem do ní. Tedy občas. „Na co školy? Co budeš v životě potřebovat, tě naučíme sami,“ říkával tatínek a maminka přikyvovala. Ostatně jako ve všem. Tak to u nás doma prostě chodilo. Jenže při vši úctě mě toho rodiče ve skutečnosti moc nenaučili a moc mi toho o životě ani neřekli. Snad spoléhali na to, že mám možnost ten náš život vidět, žít ho a že to bude stačit. Nestačilo. A už vůbec ne tehdy, když jsem pár týdnů po jedné vydařené zábavě zjistila, že se se mnou děje něco neobvyklého. Teprve pak mi maminka vysvětlila, že i já budu matkou. To jsem si vůbec neuměla představit.

Samozřejmě že jsem s malým Patrikem zůstala sama. No vlastně ne sama. Sama s mojí velkou rodinou. Žilo nás v tom malém sídlištním bytě několik generací a dohromady určitě víc, než by úřady rády viděly. A i když jsme se měli rádi a snažili se být tolerantní, nedělalo to dorotu ani mezi námi.

BLÁHOVÉ SNY

Navíc se brzy ukázalo, že můj Patrik není a nebude jako ostatní děti. Život s postiženým dítětem v malém bytě uprostřed nadále neutuchající zábavy se stal skutečným peklem. Peklem o to horším, že jsem do něj skočila rovnýma nohama z bezstarostného dětství a ještě bezstarostnějšího dospívání.

Krom střídavé našťvanosti na rodiče, na osud a hlavně na sebe jsem však začala cítit ještě něco jiného. Najednou mně samotné začalo vadit, že nic neumím. Nic nedokážu. A že se ani nedokážu o malého Patrika postarat, zvlášť když potřebuje péči navíc, péči jinou. A já jsem v té době neuměla ani pořádně uvařit.

Přesto jsem nepřestala snít o lepším životě pro sebe a své dítě. „A co bys chtěla dělat? Vždyť nic neumíš,“ řekla mi maminka, když jsem se jí svěřila s nápadem zkusit si alespoň občas přivydělat. Tatínek naléhal, ať jsem spokojena s tím, co je. „Já mám důchod a ty dávky na kluka. Prostě s tím vystačíme,“ přesvědčoval mě. Začínala jsem chápat, že bez cizí pomoci zůstane





můj sen o něčem lepším právě jen bláhovým snem. Mám svou rodinu ráda, ale chci od života víc.

NEUMĚLA JSEM ANI UMÝVAT NÁDOBÍ

Maminka měla bohužel pravdu. Chtěla jsem začít pracovat, jenže jsem skutečně nic neuměla. Nějak jsem v tom veselém mládí nedokončila ani základní školu. „Promiňte, ale bez základního vzdělání to opravdu nejde,“ plnila se maminčina věštba při každém pokusu získat i tu sebejednodušší práci. Zkoušela jsem i mýt nádobí v jedné restauraci, ale ani to mi nešlo. „Tak vidíš, vždyť co ti u nás chybí?“ konejšil mě tatínek.

Jenže já nepotřebovala konejšit. Nepotřebovala jsem pořád dokola poslouchat, že nám nic nechybí. Patrikovy smutné oči mi každý večer připomínaly, že chybí. A že to nemám vzdát.

Nevěděla jsem, kde hledat pomoc. Úřady, to bylo u nás místo, kam se chodí pro peníze, na které máme nárok. Ale zároveň instituce, které je třeba se bát. Ani jedno, ani druhé jsem nechápala. A už vůbec mě nenapadlo, že bych na úřadě mohla hledat pomoc.

POMOC PRO PATRIKA

Ale ta cesta byla klikatější. To, co mě nejvíc sráželo, byly problémy s Patrikem. Dnes už vím, že jsem mu prostě nerozuměla, nerozuměla

jsem jeho potřebám, nerozuměla jsem ani tomu, co se mi snaží svým specifickým způsobem „říct“. A už vím i to, že v prostředí, v kterém jsem se o to snažila, jsem nemohla uspět. Patrik potřeboval klidné prostředí, Patrik potřeboval své „doma“. K tomu jsme však ještě měli daleko.

První místo, kde jsem našla pomoc, byla nezisková organizace zabývající se ranou péčí. Ty se věnují právě pomoci rodinám vychovávajícím mentálně postižené děti.

Překvapilo mě, že paní, která se mě ujala, nebyla ani o moc starší než já sama. „Třeba vás povzbudí, že nejste sama, kdo má podobné problémy,“ řekla mi, když jsem jí vyprávěla o svých starostech s Patrikem. „Nechtěla byste si o tom popovídat s rodiči, kteří mají podobné problémy?“ navrhla mi už při jednom z prvních setkání.

Společná setkání, semináře, ale i společné aktivity, třeba návštěva zoo nebo plavání, to vše mě povzbuzovalo. A nejvíc to vědomí, že v tom nejsem sama. Že i ostatní se musejí prát s osudem. Cítila jsem, že je třeba udělat další krok. Ale zase jsem nevěděla kudy.

VSTUP DO PROGRAMU

„To prostředí, o kterém mluvíš, není pro Patrika dobré. A pro tebe koneckonců taky ne,“ říkali mi ostatní na společných schůzkách. „Těch problémů je tolik,“ zmohla jsem se jen na povzdechnutí. Až

jednou mi jedna maminka poradila zkusit Program sociálního bydlení. „Potřebuješ někde začít, prostě tam zajdi, řekni, jak věci doopravdy jsou. A začne se něco dít. Uvidíš,“ přesvědčovala mě moje samozvaná „poradkyně“. A já jí za tu radu nepřestanu být vděčná.

Už první pohovor na odboru sociálních věcí a zdravotnictví ukázal, že mé obavy a ostych byly zbytečné. Tady jsou asi na podivné příběhy zvyklí, napadlo mě. Skutečně nikdo mi nedával najevo, že jsem nevědaná, nezodpovědná a vůbec k ničemu. Byl to propastný rozdíl proti tomu, s čím jsem se setkávala doma. „Důležité je, jestli vy sama chcete začít ty věci měnit,“ kladla mi na srdce pracovnice programu při sestavování mého osobního plánu. Chtěla jsem. A nejen to. S každým dalším setkáním rostlo mé sebevědomí, ale i mé cíle. Včetně toho nejvyššího: chtěla jsem se s Patrikem osamostatnit. Získat pro nás náš vlastní domov. Tak jsem vstoupila do Programu sociálního bydlení.

„Doma“ jsem o svém kroku pochoptitelně nemluvila. Nebylo na tom nic zvláštního, když z našeho velkého malého doma jednotliví členové domácnosti odcházeli a zase se tam vraceli.

SPLNĚNÝ SEN

A že jsem těch „pochůzek“ měla hodně. Začala jsem opět „chodit do školy“. Tentokrát dobrovolně

a poctivě. Díky rekvalifikačnímu kurzu jsem se za několik měsíců stala pracovnící v sociálních službách. Naučila jsem se pomáhat starým nebo postiženým lidem s každodenními činnostmi. Byl to krásný pocit, že konečně něco umím. A že mohu něco nabídnout. Být užitečná. Nejen sobě a Patrikovi, ale i dalším lidem. První postupný cíl byl splněn.

S novou kvalifikací jsem totiž kromě dobrého pocitu získala i stálý příjem. Pracuji na částečný úvazek ve své nové profesi. Stala jsem se osobní asistentkou, doprovázím klienty na vozíčku, když si vyřizují své záležitosti. Jejich boj s nemocí a znevýhodněním, který mám

možnost dennodenně sledovat, i mne nadále motivuje k tomu vydržet. Ten největší skok nás však teprve čekal. Stabilizace příjmů, schopnost postarat se o Patrika i jakýsi „všeobecný pokrok“, to všechno nám společně umožnilo splnit si náš velký sen: získali jsme to vytoužené vlastní „doma“. Samozřejmě že jde „jen“ o pokoj v ubytovně. Ale je náš. A já za něj nesu zodpovědnost. A dokonce mám odvahu stanovit si další cíle: místo v ubytovně je pro nás časově omezeno a já musím zapracovat na tom, abychom mohli získat třeba malý byt.

Zatím je to tak, že Patrik chodí do speciální školky, kde je v kolektivu sobě rovných dětí, a myslím, že je

tam šťastný. Já dál pracuji s postiženými. Má rodina se s mým rozhodnutím nedokázala dlouho smířit. „Ty nás chceš opustit? Co si sama počneš,“ zrazovala mě maminka. Trvalo to poměrně dlouho a stálo mě to mnoho úsilí, než moje rodina pochopila, že snaha osamostatnit se není zradou. Dnes už se zase i s Patrikem navštěvujeme. Jen já už nejsem ta neschopná a závislá, ta bez naděje na lepší život. Já už ten lepší život díky pomoci druhých mám. A věřím, že se nám podaří dosáhnout i těch nových cílů. Na prahu třicítky je to možná pozdě. Ale říkám si, že lépe pozdě než nikdy.

Pohled odborníka

ČÍM MŮŽE BÝT PANÍ ANDREA INSPIRACÍ PRO OSTATNÍ?

Myslím, že paní Andrea si zaslouží svým způsobem obdiv. Případy dětí, jimž rodina neposkytla ani ty nejzákladnější sociální návyky, nejsou bohužel nijak neobvyklé. Samozřejmě tam, kde chybí tyto zcela základní věci, pochopitelně chybí i to další, co jinak považujeme za samozřejmé: například základní vzdělání. Pro řadu rodin, mnohdy i s ohledem na kulturní specifika, nemá „klasické“ vzdělání žádný zásadní význam. Lidé, jako paní Andrea, se pak ocitají na určitém pomezí mezi většinovým způsobem života a životem, který naopak většinová společnost označuje jako „nepřizpůsobivý“. Příběh paní Andrey dokazuje, že pokud je zde silná motivace (stejně jako v případě paní Kateřiny bylo touto motivací dítě), dá se tento handicap poměrně rychle překonat. Kromě této motivace však musela paní Andrea projevit pevnou vůli, neboť její rodina ji od její snahy vést zcela odlišný život spíše odrazovala, než že by v ní měla oporu. Přesto za osmnáct měsíců ušla obrovský kus cesty a v tom může být inspirací pro ostatní.

KDE MI POMOHOU S REKVALIFIKACÍ?

Nabídek rekvalifikací je celá řada. Nicméně nejjistější je se přímo obrátit na Úřad práce ČR, oddělení zprostředkování zaměstnání. Naši klienti docházejí na Úřad práce Sokolovská 14/324.

MÁM ŠANCI SEHNAT PRÁCI, I KDYŽ NEMÁM VŮBEC ŽÁDNOU KVALIFIKACI?

Jednou z možností je Sociální podnik Černý Most, jehož spoluvlastníkem je přímo městská část Praha 14. Sociální podnik dokáže nabídnout práci i lidem zcela bez kvalifikace. Podnik funguje tak, že pracovníci bez kvalifikace pracují pod dohledem „mentora“, zkušeného pracovníka, který předává své zkušenosti a současně na nekvalifikovaného či méně kvalifikovaného zaměstnance dohlíží a kontroluje výsledky jeho práce. Tomuto specifiku odpovídá spektrum prováděných prací, kdy jde o manuální práce v úklidu, drobných komunálních službách či při menších stavebních pracích. Po získání alespoň základní kvalifikace zpravidla zaměstnanci odcházejí do komerčních firem a uvolňují místo dalším. Kontakt: www.spcm.cz.

KDYŽ NA BYDLENÍ NEZBÝVAJÍ PENÍZE

Co mohu dělat, když naše příjmy nedostačují na úhradu nákladů na bydlení?



Systém sociálního zabezpečení počítá i se situacemi, kdy zpravidla v důsledku jiné primární události poklesnou příjmy jedince či rodiny natolik, že nedostačují na úhradu nákladů na bydlení. Takovou událostí může být závažné onemocnění, odchod životního partnera či ztráta příjmu. Pro tyto případy existují v systému sociálního zabezpečení dvě sociální dávky.

První z nich je **Příspěvek na by-**

dlení. Tato dávka státní sociální podpory přispívá na krytí nákladů na bydlení, přičemž mezi náklady na bydlení patří i zálohy na plyn a elektřinu. Na příspěvek na bydlení má nárok vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě přihlášen k trvalému pobytu.

Pro posouzení nároku na příspěvek na bydlení je nutné doložit příjmy všech osob, které jsou v bytě přihlášeny k trvalému pobytu,

a rovněž musí být doloženy veškeré náklady na bydlení. To vše vztaženo k takzvanému rozhodnému období, kterým je kalendářní čtvrtletí, které předchází kalendářnímu čtvrtletí, v němž je o dávku žádáno. Nárok na výplatu dávky vzniká, pokud výše nákladů na bydlení je víc než 35 % příjmů domácnosti.

Druhou dávkou je **Doplatek na bydlení.** Jde o dávku v hmotné nouzi, která přispívá na odůvodněné náklady spojené s bydlením, kterými jsou nájem, služby spojené s nájmem a úhrada energií. Nárok na doplatek na bydlení má osoba, která užívá byt na základě smlouvy či jiného právního titulu, u této dávky není podmínkou trvalý pobyt v bytě.

I u této dávky jsou „testovány“ příjmy všech osob žijících v bytě za aktuální měsíc. Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je současně nárok na příspěvek na živobytí. Zákon o pomoci v hmotné nouzi pamatuje i na **specifické situace spojené s bydlením.** V případech hodných zvláštního zřetele může orgán pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení poskytnout i do části bytu, po splnění hygienických podmínek a udělení souhlasu obce do ubytovacího zařízení a po splnění stavebně-technických standardů kvality bydlení, do jiného než obytného prostoru. Jako případ hodný zvláštního zřetele se vždy považuje ubytování v pobytových sociálních službách, například v azylovém domě, domově pro seniory či v chráněném bydlení.

Příklad I.

Nájemní byt v Praze s trvalým pobytem dvou osob, jejichž průměrný měsíční čistý příjem za uplynulé čtvrtletí činil 20 000, Kč, nájemné 10 000,- Kč, ostatní náklady na bydlení 1000,- Kč, náklady na vytápění 1000,- Kč. Výše příspěvku na bydlení v daném modelovém případě:

4186,- Kč.

Příklad II.

Soukromý byt v Praze s trvalým pobytem jedné osoby, jejíž průměrný měsíční čistý příjem za uplynulé čtvrtletí činil 6000,- Kč, ostatní náklady na bydlení činí 3000,- Kč, náklady na vytápění 2000,- Kč. Výše příspěvku na bydlení v daném modelovém případě:

2320,- Kč.

Tyto příklady jsou pouze modelové, vznik nároku a výše dávky jsou vždy individuální.

CÍLEM SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ NENÍ, aby v něm lidé zůstávali a stali se na sociálním systému závislími

S Františkem Bradáčem, vedoucím Odboru sociálních věcí a zdravotnictví Úřadu MČ Praha 14, o praktických aspektech politiky sociálního bydlení a o tom, že bez dobrého hospodaření budeme vždy na někom závislí.

Jak sociální bydlení vnímáte vy?

O sociálním bydlení a povinnosti obcí či státu jej poskytovat se v poslední době hodně hovoří jak na profesní, tak i na laické úrovni. Kupodivu však není nikde legislativně upraveno, co vlastně sociální bydlení je a pro koho by mělo být určeno. Já se svými kolegy na odboru vnímám sociální bydlení jako propojení sociální práce a bydlení. Tedy pokud přichází budoucí klient s tím, že na sobě chce pracovat, chce začít měnit svůj život k lepšímu, tak my nabídneme pomoc sociálního pracovníka a následně pak i bydlení.

Pro koho je sociální bydlení určeno?

V našich podmínkách je sociální bydlení určeno lidem, kteří jsou z různých důvodů ohroženi sociálním vyloučením. Tedy rodinám či jednotlivcům, kteří jsou například dlouhodobě nezaměstnaní, ocitli se v dluhové pasti, mají nedostatečné příjmy nebo se vracejí z dětských domovů. Sociální bydlení by však současně nemělo být definitivním vyřešením bytové situace člověka, ale jakýmsi novým začátkem. Klient by měl v průběhu pobytu v sociálním bytě řešit i své další problémy a pracovat na svých kompetencích tak, aby byl schopen samostatného a bezproblémového bydlení po ukončení podpory.

Jaké jsou z vašeho pohledu dosavadní zkušenosti?



Takzvané prostupné bydlení realizujeme již od roku 2013. S touto aktivitou jsme začali proto, že se na nás obracelo stále více a více klientů s tím, že nemají kde bydlet, a dožadovali se vyřešení pouze tohoto problému. Jiné problémy řešit nechtěli. Protože hledání bydlení je spíše doménou realitních kanceláří než sociálních pracovníků, vytvořili jsme program, v němž sociální práci a bydlení propojujeme.

V čem pomohl právě realizovaný pilotní projekt ověření sociálního bydlení?

Hlavní motivací přijmout nabídku Ministerstva práce a sociálních věcí

ke spolupráci v oblasti sociálního bydlení byla potřeba navýšit počet sociálních pracovníků, kteří se budou naplňování sociálního bydlení v Praze 14 věnovat. Dalším důvodem byla možnost vzájemně sdílet zkušenosti se sociálním bydlením s dalšími obcemi zapojenými do projektu a s nestrannými odborníky. Myslím, že právě v tomto byl projekt nejpřínosnější.

Co se prakticky děje, když k vám na odbor přijde klient a řekne, že je bez bydlení a chce pomoci?

Pokud by přišel klient pouze s tím, že se ocitl z jakýchkoli důvodů bez bydlení a chce byt, pak jej odkážu

na Správu majetku Praha 14, a. s., nebo na bytový odbor magistrátu. Jsme sociální pracovníci, nejsme realitní makléři. Můžeme klientovi nabídnout poradenství, kde hledat volné byty na trhu s byty, případně poradit, jak jednat s potenciálním pronajímatelem, ale nic víc. Možná to zní tvrdě, ale naše zkušenosti ukazují, že vyřešení bytového problému u klientů, kteří mají souběžně i jiné problémy, například jsou nezaměstnaní či zadlužení, zpravidla jejich další problémy nevyřeší. Spíše naopak se tyto problémy zakonzervují a klient o bydlení zase přichází.

Můžete popsat, jak konkrétně vypadá sociální práce s klientem v sociálním bytě?

Pokud klient vstoupí do systému sociálního bydlení, je s ním sestaven takzvaný individuální plán spolupráce. V něm stanovujeme klíčové oblasti, na kterých je třeba spolupracovat. Jde například o cíle typu udržení stabilního bydlení, zlepšení finančního hospodaření, zjištění výše zadlužení, uplatnění nebo udržení se na trhu práce, zajištění zdravotní péče, až po zdánlivě banality, jako je například pomoc dětem při školních úkolech a podobně. Stanovené cíle vycházejí z reálné situace klienta, skutečně je na věci třeba nahlížet bez příkras, a z dohody mezi sociálním pracovníkem a klientem. Na každý z cílů navazují činnosti, či spíše už konkrétní kroky, které vedou k postupnému naplňování plánu. Například pravidelná úhrada nájmu, kontaktování lékaře, pracovní pohovory. Společné pokroky i selhání při provádění těchto činností klient se sociálním pracovníkem pravidelně vyhodnocují. Schůzky probíhají zpravidla jedenkrát týdně, a to buď v bytě klienta, nebo v kanceláři sociálního pracovníka.

Na schůzkách se řeší i finanční hospodaření? Skutečně hlídáte, zda klient hradí nájem?

Prakticky ano. Ale není to jen o hlídání klientových financí a výdajů, ale o tom, že chceme, aby vedle sebe postavili své příjmy a výdaje,

a podle toho si plánovali další měsíční výdaje tak, aby vyšli celý měsíc. Nejlépe, aby si alespoň, pokud to jde, tvořili finanční rezervu. V podstatě v praxi doučujeme kompetence v oblasti finančního hospodaření, jakéhosi domácího rozpočtu. Toto já považuji za klíčové. Pokud se nenaučíme finančně hospodařit a plánovat, pak nemůžeme být nikdy soběstační a vždy budeme na někom závislí. Klienti sociálního bydlení si kvůli problémům s finančním hospodařením mnohdy sjednávají velmi nevýhodné nebankovní půjčky nebo rovnou půjčky u lichvářů. Důsledkem toho všeho je dluhová past, ze které se uniká jen velmi obtížně.

Jak dlouho trvá účast v Programu sociálního bydlení? Tedy jak dlouho trvá spolupráce klienta a sociálního pracovníka?

Je to individuální, ale obecně Program sociálního bydlení počítá se spoluprací na dobu dvou let. Intenzita spolupráce se postupně snižuje. Samozřejmě nepředpokládáme, že by se během dvou let všechny klientovy problémy vyřešily. Někdy to jde, někdy ne, to vše se vždy odvíjí od individuální situace klienta. Ale obecně jde o to, aby klient získal dovednosti pro další bydlení, například aby chápal důležitost včasné úhrady nájmu, aby se ve všech svých problémech zorientoval a naučil se je řešit samostatně, případně aby věděl, kam se může obrátit. Po těchto dvou letech by měl klient ze sociálního bytu odejít, uvolnit jej dalším. Další cesta může vést do takzvaného dostupného bytu městské části či magistrátu nebo do klasického tržního nájmu.

Co ale v případech, kdy se cíle nedaří naplňovat, jak postupovat pak?

To záleží na tom, v čem je problém, případně jak dlouho a proč se to nedaří. Tím se sociální pracovníci musí vždy velmi detailně zabývat, aby pochopili, proč se klientovi nedaří. Problém může být i na naší straně, může se stát, že si klient se

sociálním pracovníkem například nerozumí, a problém může být v tom, že klient je špatně veden. To rovněž musíme průběžně vyhodnocovat a metody práce s klienty vždy uzpůsobit jeho individuálním potřebám. Často se setkáváme i s tím, že klient něco tají, zpravidla něco nepříjemného, co si sám nechce připustit. A to může naši spolupráci blokovat, byť ty věci pochopitelně dříve či později vyplavou na povrch. Ale my ztrácíme čas. Naštěstí tohle všechno jsou věci řešitelné, je to hodně o důvěře mezi klientem a sociálním pracovníkem. Dalším důvodem může být to, že klient získal byt a nemá dál motivaci a důvod něco na svém životě měnit. To už je závažnější problém, který může skutečně skončit ukončením spolupráce a ukončením nájemní smlouvy. Není cílem sociálního bydlení, aby v něm klienti zůstávali, a stávali se tak závislými na sociálním systému.



Příběh paní Hedy

„NIKDO MĚ NECHTĚL...”

Paní Heda (40) vypráví o životě mezi stíny i o tom, že pomoc mnohdy přichází i od lidí, od kterých by to nikdo nečekal a kteří to rozhodně nemají v popisu práce. „Nikdo mě nechtěl. Dlouho jsem si to vlastně ani neuvědomovala,” začíná.

ŽIVOT MEZI STÍNY

Vyrůstala jsem spolu se spoustou dalších dětí jen mezi „tetami”. Za některými mými kamarády občas někdo přijel. Někdo jako máma a táta. Za mnou nikdy. Někdy v pubertě mi to došlo. Nechtěli mě ani vlastní rodiče. Kdo by taky stál o prakticky slepou holku. Ne že bych neviděla nic. Odborně se tomu říká „zbytky zraku”. Vám, co vidíte a můžete si normálně pře-

číst tyto řádky a prohlédnout tento časopis, to asi nedokážu vysvětlit. Kdybychom se potkali, uvidím vaše obrysy. Rozeznám vás. Umím se díky zbytkům zraku orientovat v prostoru. Umím k vám mluvit tak, abyste vlastně ani nic nepoznali. Ale do života, který vedete vy, to má hodně daleko.

„Tety” v dětském domově na mě byly hodné. Tak nějak „profesionálně” hodné. Ale na praktickou přípravu pro život, zvláště pro život

v nerovných podmínkách, byla tahle profesionální láska krátká. Na start do praktického života ve světě, z kterého vidíte jen šedé stíny, jsem rozhodně nebyla připravená.

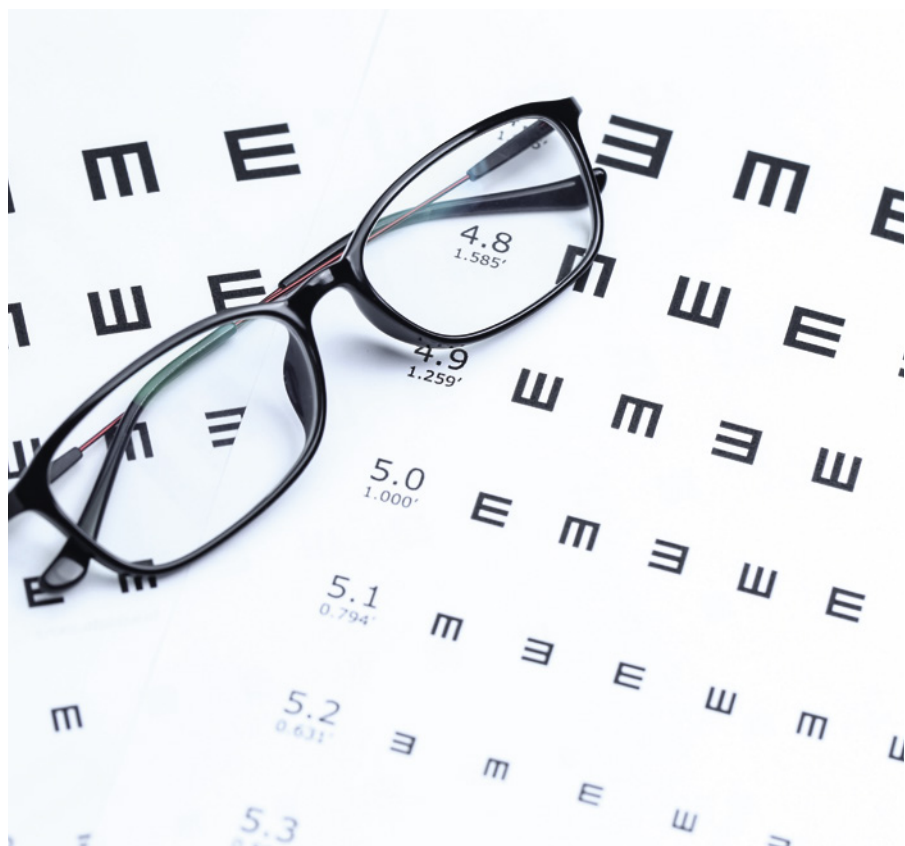
ZAČÁTEK KONCE

Ale život se neptá. Jednoho dne pro mne brány dětského domova zůstaly zavřené. A zůstal jen ten šedý svět kolem. Tak začalo mé dlouhé putování po ubytovnách a azylových domech. Bez perspektivy, bez budoucnosti. A vlastně už i bez představ o ní. Můj život se změnil v přežívání, v kterém nadále převládalo to děsivé vědomí, že mě nikdo nechce.

Neměla jsem rodinu, známé ani přátele. Ale měla jsem kupodivu peníze, na poměry prostředí vlastně docela pěkné peníze. Pravidelný invalidní důchod, a dokonce jsem si tu a tam něco přivydělala v chráněné dílně.

Začalo to nenápadně. „Hele, Hedo, já jsem nějak nevyšla. Půjčila bys mi pětistovku?” A já to vítala. „To víš, proč bych ti nepůjčila, když mi to příští měsíc vrátíš.” Jenže moje „kamarádka” příští měsíc „nevyšla” znovu, dokonce „nevyšla” o další pětistovku.

„Hele, Hedu, já nemám zapláceno na děti, půjčila bys mi tisícovku? Opravdu jen na měsíc, já mám dostat vyšší důchod,” přišla další





„kamarádka“. A přicházeli další „kamarádi“. Najednou jsem měla spoustu „kamarádů“. A stejně tak jsem najednou i já sama měla dluhy. Věděla jsem, že pokud začnu své „přátele“ a jejich drobné žádosti o „praktický projev přátelství“ odmítat, ztratím je.

DRAZE ZAPLACENÁ „PŘÁTELSTVÍ“

Nedokázala jsem si v té chvíli ještě připustit, že bych neztratila přátele, ale jen falešnou a doslova draze zaplacenou iluzi. A že svým chováním svoji nepříteliš dobrou životní situaci zhoršuji a dostávám se do slepé uličky, na jejímž konci stál exekutor. „Já chápu vaši situaci,“ řekl mi klidným hlasem jeden z nových stínů. „Ale vy chápejte, že své závazky prostě uhradit musíte, podle zákona alespoň nějakou jejich část.“ Rozbrečela jsem se. Stín exekutora byl evidentně na podobné situace zvyklý. To, co následovalo, dodnes vlastně nechápu. Co se to se mnou stalo? Ale asi ve mně něco „bouchlo“. A tak jsem nakonec svůj pravdivý

příběh, své přiznání o tom, jak vlastně mé dluhy vznikly, odvyprávěla tomu nejméně očekávanému posluchači: právě onomu exekutorovi. „No, já už teda slyšel za ta léta ledacos, ale jestli mi nelžete, tak to je vážně síla,“ zhodnotil to stín. „Já určitě nemám v náplni práce vám nějak radit, ale musíte si v těch věcech udělat pořádek. A hlavně musíte odtud pryč,“ dodal ještě. A doporučil mi Program sociálního bydlení naší městské části.

CHTÍT SAMA SEBE

„Lidé, kteří přicházejí, mají mnohdy problém ujasnit si, co vlastně chtějí,“ varovala mne pracovnice programu. To nebyl můj problém. Věděla jsem přesně, co chci: postavit se na vlastní nohy. Můj problém byl, že můj cíl nebyl zrovna malý, zejména s ohledem na můj zdravotní handicap. Nicméně zhruba po roce jsme s mojí kurátorkou mohly konstatovat, že se blížíme k cíli. Díky finančnímu deníku jsem se naučila hospodařit s příjmy, které mám, a uzpůsobovat jim výdaje. Dopro-

vodný sociální program mi třeba i praktickým tréninkem pomohl určovat hranice, za které nikoho nepustím, i chápat, kdo je přítelem a kdo jen parazitem. Získala jsem i stálé místo v chráněné dílně. Mám tak nejen na nájemné v malém obecném bytě, vyhovujícím mým speciálním potřebám, ale mám i dostatek příjmů na to, abych postupně splatila své dluhy. Na to, že mě nikdo nechtěl, už nemyslím. Trnitá cesta mě dovedla k tomu vážit si sama sebe. Chtít sama sebe. A to je pro mne daleko důležitější.



Příběh paní Lenky

„MÁ OPRAVDU POSLEDNÍ ŠANCE“

Paní Lenka (37) vypráví, za jakou cenu našla krásu každodennosti, i o tom, jaké to je bojovat s démony, nad kterými vítězí jen málokdo.

Doma mě to nedrželo. Snahu rodičů zajistit mně a sestře aspoň nějaký životní standard, jsem ve své nedospělosti vnímala jako počínání pověstného křečka v kolečku. Pořád se za něčím žene, a nikdy to nezíská. Stejně jsme se ségrou neměly značkové oblečení a o prázdninách jsme byly nejdál u tety v Příbrami. K čemu je takový život?

SVĚT PLNÝ MOŽNOSTÍ

A svět přitom nabízí mnohem, mnohem víc než onen zdánlivě nesmyslný koloběh, který jsem viděla doma. Škola? Ani mě nenapadne.

„Nějaká poctivá práce, třeba i řemeslo,“ čímž mi „vyhrožovali“ rodiče? To není nic pro mě. Povinnosti? A proč?

Mladá a pohledná holka má přece spoustu jiných možností, jak si pořádně užít života a nemuset u toho dřepět ve škole, nebo snad dokonce někde na praxi. A co víc. Má na to právo! Žijeme přeci jen jednou. Tak jsem si brala, na co jsem podle svého tehdejšího vidění světa měla právo. Na čím dál častější a delší útek v dětství navázaly později jedny velké prázdniny. A během nich vše, na co si jen vzpomenete. Nešlo o žádný život na ulici. Mladá hezká holka přece vždycky nějakou

tu střechu nad hlavou najde. Nudný alkohol, nudnou marihuanu a málo zábavný kokain nakonec nahradil daleko „zábavnější“ společník: pervitin. Dá vám vše, po čem toužíte. Nemusíte se zdržovat spánkem a „našlehnutí“ klidně vyběhnete od Vltavy na Sněžku a vůbec vám to nepříjde divné. „Pak“ se to jen musí nějak vydržet, než si „šlehnete“ znovu. Pravda, leze to do peněz. Ale mladá hezká holka má přece všelijaké možnosti, jak přijít k penězům.

KONEC VELKÝCH PRÁZDNIN

Následky těchto „velkých prázdnin“





na sebe nenechaly dlouho čekat. V těch těžkých pauzách od rauše k rauši jsem zaregistrovala, že jsem těhotná. Tenkrát jsem se ještě s taškou a brekem vrátila k našim do toho jejich „malého světa“. Dnes si říkám: Bože, proč mě rovnou nevyhodili? Démon pervitin nade mnou vítězil a dopadl na celou rodinu. Výsledek? Psychicky zdecimovaná máma zemřela na infarkt, táta je po mrtvici ochrnutý, ségra, prodavačka v marketu, se o něj stará. Dítě, které jsem porodila pod vlivem drog, jsem ani neviděla a putovalo rovnou do náhradní péče.

Následovalo šílené období opakovaných nevydařených pokusů o abstinenci a léčbu. Tisíckrát opakovaná předsevzetí a stejně tak tisíckrát porušená. A potom znovu, po tisíci prvé. Za rok a půl se situace opakovala. To už mě ségra našťastí vyhodila, i s hromadou všelijaké pošty. „Změň si laskavě adresu,“ bylo to poslední, co jsem od ní slyšela. Do porodnice mě odvezla záchranka rovnou z parku. Mé druhé dítě potkal stejný osud jako to první. A znovu léčebna. Znovu nekonečná muka, pro jejichž ukrácení jste

ochotni skočit z okna. Pár jich skočí. A nikdo po nich moc netruchlí. Já ne. Já si uprostřed toho pekla našla nový opěrný bod. Marka. Co na tom, že stejně jako já je za mřížemi, i když jeho za ně poslal soud. Oba jsme zavření. On ve vězení, já ve své závislosti. Zatím si budeme psát. A pak začneme spolu. Marek už totiž nad „perníkem“ vyhrál. Bouřlivé vítání a možnost konečně se vším všudy prožít vztah dlouho vedený na dálku završilo další těhotenství. „Pokud nevydržíš, o dítě přijdeme. Buď se vůbec nenarodí, nebo nám ho vezmou, jako ty předtím,“ řekl Marek, kterému jsem, stejně jako on mně, o své minulosti řekla všechno. Pochopila jsem, že je to moje úplně poslední šance. Sárinka se narodila úplně zdravá a tváří v tvář tomuto malému zázraku jsem s Markovou pomocí dokázala po tentokrát úspěšné léčbě nejen vydržet abstinent, ale pokračovat ve změně našeho života.

Na Praze 14 jsme se přihlásili do Programu sociálního bydlení. Sárinka je pod dohledem OSPODu, já i Marek musíme chodit

na pravidelné schůzky, vedeme společně přehled o příjmech a výdajích, dokládáme zaplacení nájmu. S pomocí sociálního podniku se snažíme i „normálně“ pracovat, byť oba nemáme jakoukoli kvalifikaci. Ve spolupráci s dluhovou poradkyní chceme začít řešit i všechny hříchy minulosti.

ÚPLNĚ POSLEDNÍ ŠANCE

Najednou mi to „všední“ kolečko s křečkem uprostřed nepřijde vůbec tak snadné, nudné a fádní. Pochopila jsem, že i vedení řádného života, kterého jsem si nedovedla vážít a pohrdala jím, představuje obrovské úsilí.

Hříchy minulosti už nikdy nezměním a sama sobě je budu splácet až do smrti. Přiznám se, že i v tomto směru potřebuji odbornou pomoc psychiatrů a psychologů. Největší motivací je pro mě i Marka naše Sárinka, pro kterou chceme lepší, i když úplně „obyčejný“ život.

Cesta zpátky k drogám je snadná. A já vím, že žádnou další šanci už od života nedostanu.

”

CO UDĚLALA PANÍ HEDA ŠPATNĚ?

Paní Heda, byť patrně z pochopitelných pohnutek, a možná částečně i vědomě, ve snaze udržet si falešné „přátele“, zcela ztratila kontrolu nad svými příjmy i výdaji. I s tímto jevem se bohužel setkáváme často. Nejčastější příčinou, zmíněnou třeba v příběhu paní Kateřiny, jsou nedoplatky jízdného a s nimi spojené náklady na vymáhání, které skutečně mohou narůst do tisíců i desítek tisíců. Časté je i uzavírání smluv s telekomunikačními společnostmi na nejrůznější tarify pro mobilní telefony a jejich následné neplacení. Následuje neplacení nájmu či jiných nákladů na bydlení, které může vést až k jeho ztrátě. Fungujícím receptem je jednoduché domácí účetnictví, finanční deník příjmů a výdajů. Koneckonců zkuste to sami a budete překvapeni, kde všude vám utíkají peníze, a ani si to neuvědomujete.

ČÍM MŮŽE BÝT PANÍ HEDA INSPIRACÍ PRO OSTATNÍ?

Absenci zraku jak laici, tak odborníci považují za jedno z nejtěžších znevýhodnění. I to si můžeme vyzkoušet díky projektům typu Kavárna Potmě. Věřím, že tím větší bude náš obdiv k lidem, jako je paní Heda, kteří navzdory svému handicapu dokázali svůj život změnit k lepšímu. Paní Hedě to trvalo jen patnáct měsíců, přičemž je z jejího příběhu zřejmé, že její handicap pro ni představoval zátěž nejen fyzickou, ale zejména psychickou, spojenou s těžkou frustrací. Její příběh tak ukazuje, že vůli se dá změnit i to, co od narození považujeme za nezměnitelné.

KDE MOHU ZAČÍT, POKUD SE CHCI OSAMOSTATNIT OD RODIČŮ, PŘÍPADNĚ PO ODCHODU Z DĚTSKÉHO DOMOVA?

Program sociálního bydlení je otevřen právě i lidem, kteří se chtějí osamostatnit. Znamená to však přijmout jeho podmínky, tzn. zejména se dostavovat ke konzultacím, předkládat doklady o úhradě nájmu. Prvním poskytnutým bydlením bývá zpravidla ubytovna, při plnění podmínek může klient dosáhnout až na nájemní smlouvu na byt městské části na dobu určitou, která, opět při plnění podmínek, může být opakovaně prodlužována.

CO DĚLAT, KDYŽ MI DLUHY „PŘERŮSTAJÍ PŘES HLAVU“?

Nejpozději v ten okamžik, ale pokud možno ještě dříve je možné se obrátit na dluhového poradce. Kontakt vám poskytne přímo náš odbor. Dluhový poradce se vždy zabývá individuálním příběhem každého klienta, protože problémy každého jednotlivého klienta jsou specifické. Zpravidla bývá nutné poradce seznámit s dostupnými listinami, zejména uzavřenými smlouvami. Poté poradce klientovi navrhuje možná řešení, mezi která patří prověření možností zvýšení příjmů, otázka prioritizace dluhů, možnosti uzavření splátkových kalendářů, konsolidace půjček, popřípadě insolvence či bankrotu. Nadále je však nutná aktivní účast klienta na řešení jeho situace. Je třeba připomenout smutnou skutečnost, že dluhový poradce za vás dluhy nezaplatí.

“

”

CO UDĚLALA PANÍ LENKA ŠPATNĚ?

Těžko soudit, nakolik je v daném případě na vině rodina a nakolik jde o individuální selhání paní Lenky. Drogy jsou velmi specifický problém, protože zde již velmi brzy, mnohdy už po prvním „uklouznutí“, může vzniknout fyzická závislost, která je bez medicínské pomoci prakticky neřešitelná. Paní Lenka věrohodně popisuje, jak díky drogám člověk ztrácí kontrolu nad sebou samým a svými činy. Drogy ale nikoho nezbavují odpovědnosti za své činy, zejména ne té morální.

ČÍM MŮŽE BÝT PANÍ LENKA INSPIRACÍ PRO OSTATNÍ?

Příběh paní Lenky opravdu není příběhem, který by měl inspirovat. Sama jsem byla na vázkách, zda jej vůbec, byť upravený, prezentovat. Vítězství paní Lenky není zdaleka konečné a zcela určitě je naprosto ojedinělé. Cena, kterou paní Lenka platí a bude do konce života platit za své chyby, je neprosto neuvěřitelná. Při vši úctě k paní Lence a cestě, kterou za poslední dva roky urazila, by měl její příběh působit opravdu pouze jako odstrašující příklad.

JÁ SÁM/A NEBO NĚKDO BLÍZKÝ MÁ PROBLÉM S DROGAMI. KDE MI POMOHOU?

Předně: na nic nečekejte. Nedejte se zmást často vymyšlenými příběhy o lidech, kteří se z toho dostali sami. Příběh paní Lenky je rovněž částečně smyšlený, ale fakt, že její drogový problém byl vyřešen až po několikátém pokusu, a to pouze díky odborné pomoci, je reálný. Při problémech s drogami je možné postupovat několika způsoby, od řady fundovaných on-line internetových poraden přes návštěvu kontaktního centra některé ze specializovaných organizací až po kontaktování terénního pracovníka nebo rovnou návštěvu psychologa či psychiatra specializovaného na závislosti. Nejkomplexnější služby pro klienty se zkušeností s drogami poskytuje organizace Sananim, z. ú., která provozuje i tzv. adiktologickou ambulanci, tedy ambulanci pro léčbu závislostí, a to na Praze 1. Kontakt: www.sananim.cz.

CÍTÍM, ŽE ZTRÁCÍM KONTROLU NAD SVÝMI DĚTI, KDE HLEDAT POMOC?

Stejně jako v případě paní Kateřiny se lze obrátit na Poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy provozovanou Centrem sociálních služeb Praha. Kromě řešení partnerských problémů se poradna zabývá i problémy ve vztazích rodiče – děti a rovněž pomáhá rodičům, kteří jsou při výchově bezradní a mají obavy o své děti, včetně situací, kdy existuje podezření na sklony k delikventnímu jednání. I tady platí raději na nic nečekat. Kontakt: www.csspraha.cz.

“

BYTOVÉ A SOCIÁLNÍ PODMÍNKY

lidí Prahy 14 v průběhu staletí

Článek na stranách 10–13 popisuje vývoj sociální a bytové politiky od úsvitu lidstva do druhé světové války. Napadlo nás podívat se také do našich kronik, co se z nich můžeme dozvědět o sociálních a bytových problémech lidí žijících v minulosti na území dnešní Prahy 14. O některé zajímavosti se s vámi podělíme v tomto článku.



První díl kroniky v článku nazvaném „Robotní lidé velkostatku“ zmiňuje existenci pastoušky, která sloužila v zimních měsících jako škola. Zápis je datován 6. prosince 1749. Během času dochází na území dnešní Prahy 14 ke stěhování chudých obyvatel do dělnických čtvrtí Prahy. Opuštěné domky vykupují místní statkáři. V zápisu kroniky z období let 1900–1914 je popisována bytová situace chudých rodin. Uvádí, že vzhledem k nedostatku nájemních bytů živoří tyto rodiny s mnoha dětmi v jedné místnosti, a to i s rodinami starších ženatých synů a vdaných dcer. V roce 1903 prodává kyjský statkář Viktor Riedl dům č. p. 4 místnímu učiteli Adolfu Špičkoví s tím, že tento bude nadále sloužit místním učitelům. Adolf Špička se čestně zavázal, že na dům má vždy předkupní

právo učitel nebo v jeho zájmu místní školní rada. Obec mu ještě odprodala část přilehlého pozemku na zahrádku. V letech 1906–1907 staví pro své zaměstnance tzv. deputátní domky statkářka paní Kateřina Dubská. Obec jejich výstavbu povolila s podmínkou, že obci postoupí pozemek „Myšárny“ č. 21, a to za 3000 korun. Na tomto pozemku byla postavena nová škola.

VÁLEČNÁ BÍDA

Popisu let 1914–1918 dominuje především líčení válečné bídy. Kronika například uvádí ceny základních potravin a dalšího zboží v průběhu války v poměru k výdělku běžných občanů. V Kyjích a v Hostavicích fungovala „chudinská“ pokladna, která hospodařila s řádově sto-

korunami, maximálně jednotkami tisíců tehdejších korun. V roce 1919 bylo dne 16. listopadu při slavnosti sázení lípy „svobody“ vybráno 600 korun ve prospěch fondu pro podporu vdov a sirotků. Na zařízení obecní kuchyně bylo v téže roce vybráno 700 korun.

K roku 1923 kronika zmiňuje péči o sirotky v obci. Blažena, Marie a Antonie Petříčkovy byly umístěny v sirotčinci na Chvalech. Karlu Topinkovi a Františce Veselé byla udělena finanční podpora. V obci Hostavice se starají o sirotky Bohumila a Josefa Leblovy. Karel Kliner a Helena Pakandlová byli v ošetřování domácím, což nejspíš byla v dnešní terminologii pěstounská péče. V roce 1925 byla dětem padlých vojáků udělena podpora ve výši 50 korun.

V roce 1924 činí příjmy na Ústav chudých z pokut, sbírek a obecního fondu celkem 7211 korun. Výdaje na měsíční podporu chudých, sirotčince, péče o osiřelé děti, léčebnou podporu, pohřby a podporu v nemoci činily celkem 5445 korun.

PATERY BOTY ZA MĚSÍČNÍ VÝPLATU

V zápise z roku 1925 se dočítáme zajímavost dokladující existenci bytových problémů veřejných zaměstnanců. Učitelka B. Veselá požádala o povolení bydlení ve sborovně. Bylo jí vyhověno na dobu jednoho roku. V roce 1927 byla ve škole zřízena školní kuchyně, na jejíž provoz uvolnila místní školní rada 700 korun.

Zápis kroniky z roku 1928 popisuje péči o chudé. Obec samotná nemá vlastní chudobinec, ale potřebné osoby jsou umísťovány v chudobinci v Dolních Počernicích. Na jejich péči zde obec finančně přispívá. Sirotci a opuštěné děti jsou umísťováni v sirotčinci na Chvalech. Za občany hospitalizované v pražských nemocnicích platí obec ošetrovné. Nemajetným rodinám rovněž přispívá na pohřby.

Od roku 1924 se začíná obec díky parcelaci a výstavbě nových rodinných domků rozrůstat. Vznikají nové čtvrti – Nad Rybníkem, zvaná „Moskva“, Masarykova čtvrť, Na Hrádku. V období největší nouze o bydlení vznikla tzv. „Vrabčárna“. Jednalo se o kolonii domků vzniklých z odstavených či vyřazených vagonů, ze kterých různými přístavkami vznikly kuriózní domky, které později dostaly i popisná čísla. Jde o dnešní ulice Za Rokýtkou a Hodějovská. Podobně vznikla osada Na Pískovnách.

V roce 1932 je podle zákona o stavebním ruchu přiznána podpora na novostavby rodinných domků, a to v průměrné výši přibližně 20 000 korun. Kronika mapuje čtrnáct rozhodnutí o přidělení podpory s tím, že patrně existovaly i další příklady, které však zdokladovány nejsou.

Podle zákona č. 43 z 21. 3. 1929 byla v roce 1929 vyplácena starobní podpora čtyřem místním občanům, a to Rosalii Slaninové ve výši 600 korun, Anně Tovarové ve výši 575 korun, Barboře Šmídové ve výši 550 korun a Marii Mezerové ve výši 215 korun. Jakékoli srovnávání je s ohledem na opakované hospodářské, měnové i sociální otřesy první republiky složité, ale pro hrubou představu: plat dělníka v té době činil přibližně 550 korun a plat úředníka 1400 korun měsíčně. Kilo chleba stálo 3,40 korun, kilo vepřového 16,90 korun, pivo 2,90 korun, boty 100 korun a pánský oblek asi 700 korun. Viděno optikou naší doby jde o těžko představitelnou chudobu. Zatímco dnes si dělník za měsíční plat může koupit přibližně 312 kg chleba, v roce 1929 to bylo jen 161 kg, tedy asi polovinu. Při srovnání s ošacením rozdílů vyniknou ještě více: zatímco prvorepublikový dělník mohl „prošoupat“ pouze patery boty měsíčně, dnes je to přibližně tři- až čtyřnásobek.

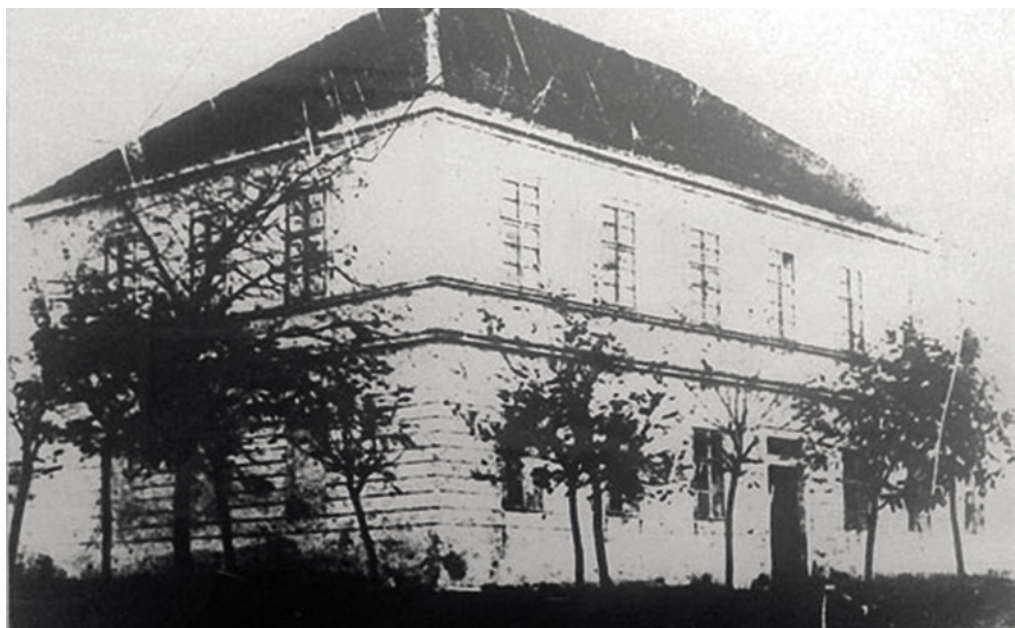
TRÁPENÍ MUDR. ŠOLCE

Dne 24. října 1932 získává obec prvního vlastního lékaře. Praxi zde v Masarykově čtvrti otevírá MUDr. Jan Šolc. Bohužel však brzy zjistil, že ho praxe neuživí, a již v březnu 1933 chce z obce ode-

jít. Obecní rada žádala lékařskou komoru, aby mu byly svěřeny nemocenské pokladny – strojnická a všeobecná, což by zlepšilo jeho finanční situaci. To se však nestalo a doktor Šolc se rozhodl odejít na Zbraslav. Tehdy se místní lidé při představě, že obec zůstane opět bez lékaře, seběhli v počtu několika set obyvatel a doktoru Šolcovi v odchodu fyzicky zabránili. V obci v té době žilo již kolem 5000 obyvatel. Obecní rada poté obnovila jednání s ministerstvem zdravotnictví, lékařskou komorou, poslaneckými kluby dělnických stran a nemocenských pojišťoven. Po těchto jednáních doktor Šolc pokladny dostal a v obci zůstal. V témže roce začínají v obci působit i dva zubotechnici, Bohdan J. Vacek a A. Scheibner. Červený kříž zakoupil sanitní vůz za částku 6500 Kč. S dalšími nutnými opravami vyšel celkem na 11 000 Kč. Vůz sloužil i pro Dolní Počernice. Dne 6. října 1933 proběhla v obecní úřadovně ustavující schůze sociální komise obce. Předsedou byl zvolen Jaroslav Šindelář. V červnu 1933 bylo v obci 141 nezaměstnaných, v srpnu pak 122.

HLADOVÉ ZDI

Ke stravování se přihlásilo v červenci 122 chudých, v srpnu 91, v září 135, v říjnu 148, v listopadu 150



a v prosinci 174 chudých. Dále jim byly rozdávány tzv. mléčenky, potravinové lístky, chléb a brambory. Obec rovněž pomáhala chudým financováním tzv. nouzových prací, „hladových zdí“ své doby: jednalo se úpravu cest a silnic. V obci též proběhla sbírka pro nezaměstnané. K 10. prosinci bylo vybráno 470,60 Kč. Různé sbírky pokračovaly i v roce 1934. Letecká sbírka v lednu 1934 vynesla ve škole 79,00 Kč, v Kyjích 655,00 Kč, v Hostavicích 400,50 Kč. Dále proběhla sbírka Masarykovy ligy proti tuberkulóze. Ve škole byly pro chudé děti vařeny polévky.

V letech 1934 a 1935, v období celosvětové hospodářské krize, jsou i Kyje postiženy velkou nezaměstnaností. Sociální komise pomáhá rodinám nezaměstnaných mimořádnými potravinovými přiděly. Jen 26. dubna 1935 je rozdáno 360 kg krup, 4 kg na osobu, a dále 15. května 1935 je mezi nezaměstnané rozděleno 150 kg cukru, tedy 1,25 kg na osobu.

V roce 1937 pobírá chudinskou podporu 10 osob, starobní 26.

V chudobinci v Dolních Počernicích je umístěno 8 kyjských občanů. Nezaměstnaných je v červenci 26 osob a obec je zaměstnává na pracích na regulaci koryta Rokytky. V listopadu bylo nezaměstnaných 27. Z nich pět pobíralo podporu, 22 dále pracovalo na Rokytce. V prosinci bylo nezaměstnaných 42, z nichž 22 dále pracuje na regulačních pracích až do jejich zastavení. Dále jsou potřebným rozdávány stravovací lístky, mléčenky, chleбенky. Jako vánoční přilepšení dostávají chudí přiděl 10 Kč. V hostincích u Knotků a u Moudrých se vaří polévky pro chudé děti. V letech německé okupace byli v obci ubytováni příslušníci německé armády, která zde měla svou vojenskou kuchyni. Jak uvádí kronika, byli místní občané vyzváni k využívání tohoto „dobrodiní“. Dejme slovo kronikáři: „Našli se někteří, kteří polévky odebírali pro sebe, jiní jimi krmili dobytek. Byloť to v době, kdy u nás ještě nebyl nedostatek potravin vůbec, spíše nadby-



tek, jen peněz bylo málo, protože dosti našich lidí bylo bez zaměstnání, a tím i bez příjmů. Někteří občané chodili pro polévky z nedostatku národní hrdosti.”

POVÁLEČNÉ BUDOVÁNÍ

V protokolu ze schůze pléna Místního národního výboru Kyje ze 4. 8. 1945 se dočítáme, že občanům, kteří se vrátili z koncentračních táborů a nucených prací, bylo rozdáno ošacení zbylé po Němcích. Finanční komise vyplatila na jednorázových výpomocných dávkách 268 tisíc korun. Bylo zajištěno volných 11 bytů po Němcích. Byty jsou přidělovány dle počtu dětí v rodinách a potřeby. Zápis ze 17. 11. 1945 informuje o tom, že v této době bytová komise evidovala 300 žádostí o byt. Chudinský rozpočet v roce 1946 vykazuje schodek ve výši 21 190 korun. Po válce je, stejně jako v celém státě, i v Kyjích nedostatek bytů, který se nejčastěji řeší soukromou výstavbou rodinných domků. V letech 1945 až 1958 bylo v Kyjích a na Jahodnici postaveno 180 takovýchto domů, v roce 1959 bylo rozesta-

věno dalších 40.

V rámci pětiletky byly v roce 1958 postaveny v Jiráskově (dříve Masarykově) čtvrti 4 bytové jednotky. Koncem roku 1960 se ustanovilo družstvo pro výstavbu dalších bytových jednotek. Toto první bytové družstvo mělo 12 členů, jeho předsedou byl pan Holec. První záměr postavit družstevní bytové jednotky v Jiráskově čtvrti byl nadřízenými orgány zamítnut a náhradní pozemek byl vybrán na Lehovci č. kat. 163/3. Sociální a bytová situace důchodců je v roce 1961 řešena jejich umístěním do domova důchodců. Umístěno bylo 6 občanů, Františka Antošová z Aloisova, Anna Hlubůčková a Božena Němečková z Hutí a Josef Hyhlan, Františka Poláková a Josefa Rezková z Jiráskovy čtvrti.

V 70. letech 20. století začíná na území dnešní Prahy 14 rozsáhlá sídlištní výstavba. Nejprve na Lehovci, kde je do užívání předáno v roce 1975 celkem 498 bytů. Svépomocí bylo postaveno deset rodinných domů. Výstavba pokračuje stavbou sídlišť Černý Most I a Černý Most II. V této době bylo vyřízeno 28 žádostí místních občanů o přidělení bytu. Dále jich však zůstává 101 nevyřízeno.

LÁZNĚ, OBĚDY I REKREACE

K roku 1981 uvádí kronika, že v obci žije okolo 2000 občanů v důchodovém věku. Těm s nejnižšími důchody je poskytována nejrůznější sociální pomoc. Celkem 1342 občanům byla poskytnuta jednorázová peněžní a věcná sociální výpomoc.

Triceti občanům byla zajištěna péče o nemohoucí, padesát tři občanů bylo umístěno do domova důchodců, devadesát dvěma občanům byla poskytnuta lázeňská léčba, pět občanům bylo zajištěno dovážení obědů, čtyři sta pět důchodců se zúčastnilo rekreačních pobytů.

V těchto různých formách bylo důchodcům v Kyjích v letech 1979–1981 poskytnuto celkem přes půl milionu tehdejších československých korun (Kčs).

V roce 1983 bylo na základě sledování sociálních potřeb důchodců poskytnuto 469 jednorázových sociálních výpomocí ve výši 16 400 Kčs. Celkem 134 důchodců se zúčastnilo rekreačních pobytů.

V témže roce měla komise bytového hospodářství k dispozici 12 bytů.

Dalších 114 žádostí zůstalo nevyřízeno. Rozvedeným manželům, kterým nebyly do péče svěřeny nezletilé děti, byly nabízeny byty IV. kategorie, které však vesměs žadatelé odmítali.

Sociální poměry starých a invalidních občanů řešila sociální komise opět jednorázovým příspěvkem a věcnou výpomocí. Celkem bylo poskytnuto 180 jednorázových výpomocí ve výši 58 100 Kčs, 60 věcných výpomocí v částce 22 400 Kčs. Sedm důchodců bylo na rekreaci.

V roce 1985 bylo na sociálních dávkách důchodcům vyplaceno 149 400 Kčs a na věcné výpomoci 24 514 Kčs. Týdenních rekreačních pobytů se zúčastnilo devadesát občanů důchodového věku. Pečovatelská služba byla zajišťována devíti potřebným lidem.

Komise sociální a zdravotní sledovala situaci starých a invalidních občanů i v dalších letech a dle jejich potřeb jim zajišťovala výpomoc.

V roce 1987 jim byla poskytnuta finanční částka 153 500 Kčs. V jiných formách sociální péče bylo vynaloženo 215 000 Kčs. Celkem osmi důchodcům bylo zabezpečeno stravování formou donášky obědů. Z této sociální skupiny se rekreačních pobytů zúčastnilo sedmdesát tři občanů.

AŽ K DNEŠNÍM DNŮM

V roce 1994 vzniká městská část Praha 14. Součástí jejího sociál-

ního odboru se stává oddělení sociální prevence a sociálně-právní ochrany mládeže. To se mimo jiné zabývá problémovou mládeží, záležitostmi občanů vyžadujících zvláštní péči, občany propuštěnými z výkonu trestu a podobně. Vzniká oddělení dávek státní sociální pomoci. Postupně přibývá občanů, kteří využívají služby tohoto oddělení. Největší nápor veřejnosti je na počátku roku 1996. Tento nečekaný nápor se podařilo během několika měsíců zvládnout, ale i tak patří toto oddělení k nejvytíženějším. Odbor kultury spolu s odborem sociálních věcí pořádá v roce 1998 několik akcí pro seniory a tělesně postižené občany městské části. Senioři navštívili zámky v Mnichově Hradišti a Frýdlantu. Pro handicapované se uskutečnil zájezd do Poděbrad s lodní vyjíždkou po Labi. V srpnu roku 2002 postihla Prahu pětisetletá povodeň. Ta zasáhla i naši městskou část. Rozvodněná Rokytky zaplavila několik rodinných domů v ulici Za Rokytkou. Občanům z těchto objektů byla městskou částí poskytnuta pomoc. Byly jim dodány vysoušeče, voda, dezinfekční roztoky a potraviny.



PRONÁJMY BYTŮ MĚSTSKÉ ČÁSTI

Pro koho jsou „obecní“ byty určeny a jak mohu byt získat?

Nejvýznamnějším a současně limitujícím faktorem bytové politiky městské části Praha 14 je pochopitelně rozsah a struktura dostupného bytového fondu. Jednoduše řečeno, městská část může bytovou politiku realizovat pouze prostřednictvím bytů, které nadále vlastní. V rámci politické shody byla v minulosti významná část bytového fondu odprodána do rukou původních nájemníků, přičemž tento proces i nadále pokračuje. Výnosy z privatizace má městská část v úmyslu investovat zpět do bytového fondu, který si plánuje ponechat.

V současné době má Praha 14 ve správě tisíc dvě stě bytových jednotek, převážně ve starší sídlištní zástavbě, nejčastěji velikosti 1+1 a 3+1. Většina bytů je pronajata na dobu neurčitou a mezi nájemníky převažují lidé v produktivním věku mezi 40 a 55 lety, druhou významnou skupinu nájemníků pak tvoří starší lidé ve věku mezi 60 a 75 lety. Městská část v nové koncepci vymezuje několik typů bydlení, které je možné považovat za sociální ve smyslu cenové dostupnosti. Jedná se o pronájem bytů za účelem podpory mladých rodin, tedy startovací bydlení. Další kategorií jsou potom pronájmy takzvané z důvodů hodných zvláštního zřetele. Jde o případy, kdy pro žadatele není vhodný Program sociálního bydlení, například může jít o matky samoživitelky, osoby se zdravotním postižením a další specifické případy, které nelze podřadit pod jinou skupinu. Městská část rovněž pronajímá byty ve veřejném zájmu, a to svým za-

městnancům, zaměstnancům svých organizací a privilegovaným zaměstnancům, například lékařům ordinujícím v městské části a státním a městským policistům.

Program sociálního bydlení, o kterém pojednává celý tento Speciál Čtrnáctky, je rovněž samostatným typem bydlení. Ten je tedy určen pro osoby v bytové a současně hmotné nouzi, vyžadující systematickou sociální práci. Pro potřeby prvního stupně, jak je uvedeno v příbězích, slouží malometrážní byty, konkrétně v objektu Broumarská. Druhý stupeň je již realizován v běžném bytovém fondu ve správě městské části.

Ročně dojde k uvolnění přibližně třiceti bytů. Zda je byt vhodný pro využití v rámci některé z forem sociálního bydlení, posuzuje odbor sociálních věcí a zdravotnictví. Na základě jeho stanoviska je pak určena budoucí forma využití uvolněného bytu. Část uvolněných bytů, na kterých vázne dluh předchozího nájemníka, je pronajata formou licitace s tím, že nový nájemník se zaváže uhradit dluhy toho předchozího (viz příslušný box).

Pronájem bytu za podmínky odkoupení pohledávky

V záměru na pronájem bytu je zveřejněna výše pohledávky, kterou se zájemce zaváže odkoupit s tím, že může jít o pohledávky váznoucí na jednom či několika bytech. Nájemní smlouva je uzavřena s účastníkem veřejné soutě-

že formou licitace, který nabídne nejvyšší smluvní nájem za první měsíc nájmu bytu při vyvolávací ceně pohledávky.

Podmínky pro žadatele

občan EU nebo jiného státu s legálním dlouhodobým pobytem na území ČR • není nájemcem nebo vlastníkem či spoluvlastníkem bytu nebo nemovitosti na území ČR určené k bydlení • nemá žádné finanční závazky k MČ Praha 14 • nebyl s ním ukončen nájemní vztah výpovědí z nájmu z důvodu neplacení nájemného a úhrad za plnění poskytovaná s užíváním bytu nebo pro hrubé porušení dobrých mravů v domě • uhradí jistinu ve výši 15 000,- Kč

Podmínky pronájmu

nájemní smlouva bude uzavřena na dobu neurčitou • nájemné za první měsíc trvání nájemního poměru bude smluvní, za druhý a další měsíc trvání nájemního poměru bude nájemné stanoveno podle obecně závazných právních předpisů, nejméně však na úrovni ve výši nájemného v konkrétním bytovém domě • před uzavřením nájemní smlouvy výherce uhradí nabídnuté nájemné za první měsíc trvání nájemního poměru a odkoupí pohledávku • byt bude užíván výhradně k bydlení nájemce a příslušníků domácnosti

Stručný průběh

zveřejnění záměru • sdělení výše základního měsíčního nájemného v předmětném bytě, vyčíslení výše dluhu • převzetí jistiny ve výši 15 000,- Kč • provedení veřejné soutěže formou licitace

- kontrola dokladů, které je povinen předložit vítěz
- uzavření nájemní smlouvy
- odkoupení pohledávky a úhrada smluvního nájemného za první měsíc nájmu bytu na základě výsledku veřejné licitace
- předání bytu uživateli
- do 30 dnů vrácení jistiny neúspěšným účastníkům licitace

Pronájem bytu za účelem podpory mladých (startovací byty)

Touto formou podporuje městská část ekonomicky aktivní jednotlivce (či mladé páry), kteří tímto způsobem mohou vyřešit přechodnou bytovou nouzi. Předpokládá se, že po uplynutí maximální doby nájmu si jednotlivec (nebo pár) bude schopen zajistit vlastní bydlení na běžném trhu. Podporu mohou získat jednotlivci do 30 let a mladé páry, kdy oba z páru musí být mladší 30 let.

Podmínky pro žadatele, případně oba žadatele

občan ČR, EU či jiného státu s pobytem na území městské části Praha 14 • jeden ze žadatelů musí mít pobyt na území městské části Prahy 14 minimálně 5 let • oba žadatelé o byt musí být ke dni podání žádosti mladší 30 let • není vlastníkem nebo spoluvlastníkem bytu nebo nemovitosti na území ČR určené k bydlení • nemá žádné finanční závazky k MČ Praha 14 • nebyl s ním ukončen nájemní vztah výpovědí z nájmu z důvodů porušení povinností nájemce zvláště závažným způsobem uvedeným v § 2291 odst. 2 OZ • společný příjem žadatele a osob, které se s ním do bytu budou stěhovat, musí dosahovat minimálně trojnásobku životního minima a nesmí přesahovat celkovou částku 40 000,- Kč • nebyla s ním v uplynulých 5 letech uzavřena nájemní smlouva na byt ve vlastnictví hl. m. Prahy nebo ve svěřené správě některé městské části • není nájemcem bytu ve vlastnictví městské části nebo hl. m. Prahy

Podmínky pronájmu

nájemní smlouva bude uzavřena na dobu 1 roku s možností automatického prodloužení o 1 rok za podmínky, že nájemce doloží příjmy vyšší než trojnásobek životního minima domácnosti za období posledních 6 měsíců • maximální doba pronájmu 5 let, další prodloužení pouze v případech hodných zvláštního zřetele • nájemné bude stanoveno podle obecně závazných právních předpisů a po dobu trvání nájemní smlouvy bude garantována výše nájemného, jež byla stanovena v den podpisu nájemní smlouvy

Stručný průběh

zveřejnění výzvy k předkládání žádosti o přidělení bytu • posouzení formálního obsahu žádosti Správou majetku Praha 14, a. s., zejména s ohledem na platnost dokladů • rozhodnutí bytové komise zastupitelstva o zařazení do losování • v odůvodněných případech přímé přidělení bytu konkrétnímu žadateli • provedení veřejné soutěže formou losování • rozhodnutí Rady městské části o přidělení bytu na základě výsledku losování s výhradou zrušení celého řízení

Pronájem bytu z důvodů hodných zvláštního zřetele

Do této skupiny spadají zájemci o bydlení, pro které z různých důvodů není vhodný Program sociálního bydlení.

Podmínky pro žadatele

občan ČR s trvalým pobytem na území městské části Praha 14 nebo jiného státu s legálním dlouhodobým pobytem na území ČR • zájemci musí mít pobyt na území městské části Praha 14 po dobu minimálně 5 let • není vlastníkem nebo spoluvlastníkem bytu nebo nemovitosti na území ČR určené k bydlení • příjem domácnosti žadatele nesmí přesáhnout trojnásobek životního minima domácnosti žadatele • nemá žádné finanční závazky k MČ Praha 14 • nebyl s ním ukončen nájemní vztah výpovědí z nájmu z důvodů porušení povinností nájemce zvláště závažným způsobem uvedeným v § 2291 odst. 2 OZ • není nájemcem bytu ve vlastnictví městské části nebo hl. m. Prahy

Podmínky pronájmu

smlouva je uzavírána na dobu



jednoho roku s možností automatického prodloužení na celkovou dobu max. 6 let, další prodloužení pouze v případech hodných zvláštního zřetele • nájemné bude stanoveno podle obecně závazných právních předpisů a zároveň bude brána do úvahy výše nájemného v konkrétním bytovém domě • nájemce je povinen po dobu trvání nájemní smlouvy spolupracovat s Odborem sociálních věcí a zdravotnictví MČ Praha 14, který je v případě nespolupráce klienta oprávněn o této situaci informovat Správu majetku, a. s.

Stručný průběh

Proces pronájmu bytu v tomto případě probíhá obdobně jako v případě startovacích bytů (viz příslušný box).

Pronájem bytů ve veřejném zájmu

Tento typ pronájmu obecního bytu je určen pro zaměstnance Úřadu městské části Praha 14, organizací zřizovaných městskou částí Praha 14 a dále vymezených preferovaných profesí, kterými jsou lékaři ordinující v městské části Praha 14, osoby ve služebním poměru k Policii ČR, Městské policii hl. m. Prahy a Hasičskému záchrannému sboru.

Podmínky pro žadatele

občan EU nebo jiného státu s legálním dlouhodobým pobytem na území ČR • nemá žádné finanční závazky k MČ Praha 14 a hl. m. Praze • nebyl s ním ukončen nájemní vztah výpovědí z nájmu z důvodů porušení povinností nájemce zvláště závažným způsobem uvedeným v § 2291 odst. 2 OZ • není nájemcem ve vlastnictví hl. m. Prahy či městské části

Podmínky pronájmu

doba nájmu na dva roky s možností automatického prodloužování • nájemné bude stanoveno podle obecně závazných právních předpisů a zároveň bude brána



do úvahy výše nájemného v konkrétním bytovém domě • nájemní smlouva nebude prodloužena v případě, že pominou důvody, pro které došlo k podpisu nájemní smlouvy, např. při ukončení pracovního či služebního poměru

Stručný průběh

podání individuální žádosti na Správu majetku Praha 14, a. s. • posouzení žádosti z hlediska formální a dokladové úplnosti, případná výzva k odstranění nedostatků • posouzení žádosti bytovou komisí zastupitelstva • rozhodnutí Rady MČ Praha 14 o přidělení bytu; v případě, že se bytová komise k žádosti ve lhůtě 30 dnů nevyjádří, rozhodne Rada i bez stanoviska bytové komise

Pronájem bytů v Programu sociálního bydlení

Program je rozvržen do tří stupňů. Cílem prvních dvou stupňů je zlepšení bytové situace klientů a jejich vedení k postupnému osamostatnění se v otázce bydlení. Třetí stupeň programu je nastaven jako kompenzace ztíženého přístupu k trhu práce a trhu s bydlením pro dané skupiny klientů. U klientů zařazených do programu je očekáváno, že dojde ke stabilizaci jejich sociální a finanční situace, k minimalizaci rizika budoucího selhání, k celkovému posílení klienta, ale rovněž k zabránění nežádoucí závislosti na poskytované podpoře a pomoci.

Podmínky Programu sociálního bydlení

První stupeň programu – Krizové bydlení

Krizové bydlení je krátkodobá forma bydlení určená osobám, pářům či rodinám, které jsou akutně ohroženy ztrátou bydlení, nebo již o bydlení přišly. Cílem je okamžitá pomoc těmto osobám, stabilizace jejich situace a podpora v nalezení návazné formy bydlení. MČ Praha 14 poskytuje v tomto stupni bydlení ve vlastním bytovém fondu. Tento stupeň programu je svázán se sociálním programem, jehož intenzita se nastavuje podle potřeb klienta. Tento stupeň bydlení je určen pro osoby, které mají snížené některé kompetence k samostatnému hospodaření, k péči o domácnost a sousedskému soužití, případně pro osoby, jež jsou na trhu s bydlením diskriminovány.

Podmínky pro žadatele

občan EU s legálním dlouhodobým trvalým pobytem na území ČR • pobyt na území městské části Praha 14 po dobu minimálně 3 let • není vlastníkem nebo spoluvlastníkem bytu, rodinného domu nebo jiné nemovitosti, např. činžovního domu • tuto podmínku lze prominout tam, kdy jde o případy spoluvlastnictví, u nichž by nebylo možné či spravedlivé tuto podmínku uplatnit • není nájemcem bytu ve vlastnictví městské části nebo hl. m. Prahy

Druhý stupeň programu – Bydlení na Broumarské

Bydlení na Broumarské je forma bydlení určená osobám, pářům či rodinám, které jsou ohroženy ztrátou bydlení, nebo již o bydlení přišly, avšak jejich situace není

aktuálně krizová, případě krizová fáze pominula. Cílem je podpora těchto osob vedoucí ke stabilizaci jejich situace a podpora v nalezení návazné formy bydlení. MČ Praha 14 poskytuje tuto formu bydlení v bytovém domě Broumarská. Tento stupeň programu sociálního bydlení je svázán s vysokou intenzitou sociálního programu.

Podmínky pro žadatele

shodné jako pro první stupeň

- žadatel má reálné vyhlídky na pracovním trhu s přihlédnutím k jeho aktuální zdravotní a sociální situaci
- nemá žádné finanční závazky k MČ Praha 14, výjimkou je osoba, která má splaceno 2/3 dluhu a pravidelně umořuje svůj dluh
- nebyl s ním ukončen nájemní vztah výpovědí z nájmu z důvodů porušení povinností nájemce zvláště závažným způsobem uvedeným v § 2291 odst. 2 zák. č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, občanský zákoník
- není nájemcem bytu ve vlastnictví městské části nebo hl. m. Prahy

Stručný průběh první a druhé fáze

podání žádosti na základě výzvy sociálního pracovníka, se kterým klient spolupracuje • odstranění případných nedostatků • žádosti splňující podmínky schvaluje Rada MČ Praha 14, a to formou podnájmu

Třetí stupeň programu – Dostupné bydlení

Jak již bylo uvedeno, třetí stupeň je nastaven jako kompenzace ztíženého přístupu k trhu práce a trhu s bydlením pro dané skupiny klientů. Městská část poskytuje 3. stupeň v bytech svého běžného bytového fondu. Tento stupeň

programu je svázán s počáteční středně vysokou intenzitou sociálního programu, která by se měla postupně snižovat, a cílem je ji ukončit.

Kromě osob, které jsou definovány jako osoby, pro něž je určen první a druhý stupeň programu, jsou samostatnou skupinou tohoto programu senioři ohrožení ztrátou bydlení. Podmínkou v tomto případě je dosažení minimálního věku šedesáti let a přiznání starobního důchodu nebo invalidního důchodu III. stupně.

Dostupné bydlení nabízí skupině občanů z řad seniorů možnost zajistit malometrážní byt, a to v případě, že se senior ocitl bez bydlení, bydlí v bytě, který nevyhovuje jeho potřebám a možnostem. Důvody mohou být například velikost, přílišná nákladovost či bariérovost bytu. Program je určen pro seniory, kteří současně nemají možnost vzniklou situaci řešit vlastními prostředky. Byty pro seniory jsou určeny pro jednotlivce či dvojici.

Podmínky pro žadatele v třetím stupni Programu sociálního bydlení jsou shodné jako ve druhém – stručný průběh

proces pronájmu bytu probíhá v první fázi obdobně jako v případě startovacích bytů (viz příslušný box) • Správa majetku Prahy 14, a. s., si vyžádá stanovisko OSVZ • stanovisko je vydáváno po sociálním šetření, s jehož provedením musí klient souhlasit • stanovisko musí obsahovat popis sociální a finanční situace žadatele, včetně informace o řešení případných dluhů klienta • dále přidělení probíhá obdobně jako v případě startovacích bytů (viz příslušný box), tedy buď přímým přidělením, nebo na základě výsledku losování

Zpracováno na základě materiálu „Zásady k pronájmu bytů ve správě MČ Praha 14“, kráceno. Plné znění na www.praha14.cz.

